

**Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału
Banku Spółdzielczego we Wschowie
według stanu na dzień 31.12.2018 roku**

I Informacje ogólne

1. Bank Spółdzielczy we Wschowie z siedzibą we Wschowie, ul. Daszyńskiego 19, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2018 roku.
2. Na dzień 31.12.2018r. struktura organizacyjna przedstawiała się następująco:
  - Centrala,
  - 22 Oddziały, z tego: 6 Oddziałów wiodących i 16 Oddziałów podporządkowanych,
  - Punkty kasowe

Oddział Wiodący	Oddział Podporządkowany
I O/Wschowa	O/Sława, O/Szlichtyngowa, O/Niechlów, O/Leszno
O/Rawicz	O/Miejska Górka, O/Góra
O/Przemęt	O/Wijewo, O/Wolsztyn
I O/Polkowice	O/Chocianów, O/Rudna
O/Lubin	O/Ścinawa, O/Prochowice
O/Głogów	O/Kotla, O/Grębocice, O/Nowa Sól, O/Zielona Góra

Oddziałami wiodącymi kierowali Dyrektorzy, a Oddziałami podporządkowanymi – Kierownicy Oddziałów.

Na koniec 2018r. Bank posiadał Punkty Kasowe w następujących miejscowościach: Wschowa, Mochy.

II Zasady zarządzania poszczególnymi ryzykami

1. Zasady i organizacja zarządzania ryzykiem.

- 1) zasady zarządzania

Zgodnie ze Statutem Banku członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza Banku w głosowaniu tajnym.

Powołanie Prezesa następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego w trybie przewidzianym w ustawie Prawo bankowe. Z wnioskiem o wyrażenie zgody występuje Rada Nadzorcza.

Powołanie pozostałych członków Zarządu następuje na wniosek Prezesa Zarządu.

Kandydaci na członków Zarządu podlegają ocenie odpowiedniości.

Ocena kandydatów na członków Zarządu, członków Zarządu (ocena indywidualna) oraz Zarządu Banku (ocena kolegiarna) dokonywana jest przez Radę Nadzorczą Banku, w oparciu o „Procedurę oceny odpowiedniości członków Zarządu, Zarządu, kandydatów na członków Zarządu oraz osób pełniących najważniejsze funkcje w Banku Spółdzielczym we Wschowie”.

Dokonując oceny Rada uwzględnia takie kryteria jak:

- wiedza, umiejętności i doświadczenie
- reputacja, uczciwość i etyczność
- niezależność osądu
- zdolność poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie swoich obowiązków
- zbiorowa odpowiedniość Zarządu.

W 2018r. skład Zarządu Banku nie uległ zmianie.

Kwalifikacje członków Zarządu oraz Zarządu jako organu kolegiarnego za rok 2018 zostały pozytywnie ocenione przez Radę Nadzorczą w 2019r.

Zarówno Członkowie Zarządu jak i Rady Nadzorczej Banku spełniali wymogi określone w art. 22aa Prawa bankowego, tj. posiadali wiedzę, umiejętności oraz doświadczenie odpowiednie do pełnionych

przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, dające rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

W 2018r. Bank nie tworzył oddzielnego komitetu ds. ryzyka. Natomiast w ramach Komitetu ds. rozwoju IT i bezpieczeństwa Banku powołano Zespół ds. Jakości Danych.

W 2018r. odbyły się 3 protokołowane posiedzenia tego Komitetu oraz 3 protokołowane posiedzenia Zespołu ds. Jakości Danych.

2) organizacja zarządzania

Bank Spółdzielczy we Wschowie wprowadził system zarządzania ryzykiem regulujący podział zadań i odpowiedzialności poszczególnych organów, jednostek organizacyjnych Banku i pracowników w ramach tego systemu, obejmujący identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie i kontrolę poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wdrożył proces szacowania kapitału wewnętrznego zapewniający jego adekwatność do profilu ryzyka Banku. Sposób zarządzania ryzykiem opisuje „Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym we Wschowie”, stanowiąca podstawę do opracowania procedur zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka uznanymi za istotne.

Do istotnych Bank zalicza ryzyka: kredytowe, kapitałowe, koncentracji zaangażowań, walutowe, stopy procentowej w księdze bankowej, operacyjne, płynności, braku zgodności i biznesowe.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku. Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w przyjętych przez Zarząd Banku procedurach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz zgodnie z przyjętym Regulaminem organizacyjnym Banku.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się:
  - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych (zwane dalej „zarządzaniem ryzykiem na drugim poziomie w zakresie, o którym mowa w lit. a)”);
  - b) działalność komórki do spraw zgodności;
- 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.

Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, w zakresie, o którym mowa w lit. a), jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.

Zgodnie z obowiązującą w Banku strukturą organizacyjną, w ramach:

- 1) poziomu pierwszego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
  - a) Wydział Operacji Międzybankowych z wyłączeniem zadań wykonywanych przez koordynatora ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
  - b) Wydział Analiz Kredytowych;
  - c) Wydział Informatyki;
  - d) Oddziały Banku wraz z podległymi im Punktami Kasowymi;
- 2) poziomu drugiego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
  - a) Wydział Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości;
  - b) Wydział ds. zgodności i kontroli wewnętrznej;
  - c) Inspektor Ochrony Danych;
  - d) Główny Księgowy;
  - e) koordynator ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
  - f) Wydział Monitoringu Ekspozycji Kredytowych.

Pracownicy/komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, w zakresie, o którym mowa w lit. a), wykonują zadania związane z identyfikacją, pomiarem lub szacowaniem, kontrolą, monitorowaniem oraz sprawozdawaniem każdego istotnego ryzyka.

Podział zadań w procesie zarządzania ryzykiem:

1. Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym:
  - 1) zatwierdza, określony przez Zarząd, akceptowalny ogólny poziom ryzyka oraz monitoruje jego przestrzeganie;
  - 2) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd, strategię zarządzania Bankiem oraz nadzoruje jej przestrzeganie;
  - 3) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd Banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz monitoruje jej przestrzeganie;
  - 4) sprawuje nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem; nadzoruje ich przestrzeganie;
  - 5) wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
  - 6) monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania Bankiem;
  - 7) sprawuje nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków na wszystkich poziomach;
  - 8) określa zasady raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
  - 9) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka.
2. Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójnego ze strategią zarządzania Bankiem, systemu zarządzania ryzykiem, w tym:
  - 1) określa bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka;
  - 2) opracowuje i przyjmuje strategię zarządzania ryzykiem;
  - 3) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie procedur dotyczących zarządzania oraz zapewnienie wdrożenia planów w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, opracowuje i akceptuje politykę oraz zapewnia wdrożenie procedur; monitoruje ich przestrzeganie;
  - 4) zapewnia strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającą skuteczne wykonywanie zadań, w tym: wprowadza podział realizowanych w Banku zadań, zapewniający niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie;
  - 5) nadzoruje zarządzanie ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie;
  - 6) nadzoruje wielkość i profil ryzyka w Banku;
  - 7) ustanawia odpowiednie zasady raportowania, w tym zasady raportowania Zarządu do Rady Nadzorczej; ustanawia zasady raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska organizacyjne Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku;
  - 8) wprowadza niezbędne korekty i udoskonalenia systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;ponadto:
  - 9) zatwierdza przyjęte rodzaje limitów oraz ich wysokość.
3. Do zadań Komisji do spraw tworzenia rezerw celowych w procesie zarządzania ryzykiem należy ocena poprawności tworzenia rezerw celowych i proponowanie zmian wysokości rezerw.

4. Do zadań Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami w procesie zarządzania ryzykiem należy ocenianie funkcjonowania dotychczasowych i nowych inwestycji kapitałowych Banku, kreowanie polityki zarządzania aktywami i pasywami, wyznaczanie planów i kontrola ich wykonania, a także koordynowanie zarządzania ryzykami bankowymi.
5. Do zadań Komitetu Kredytowego w procesie zarządzania ryzykiem należy opiniowanie wniosków kredytowych oraz przedstawianie propozycji decyzji kredytowych osobom lub organom podejmującym decyzję kredytową w ramach posiadanych kompetencji.
6. Do zadań Komitetu ds. IT i bezpieczeństwa Banku w procesie zarządzania ryzykiem należy pełnienie funkcji koordynująco-opiniodawczej w zakresie kształtowania polityki bezpieczeństwa informacji Banku, zarządzania ryzykiem IT, rozwoju systemów teleinformatycznych oraz polityki w zakresie zachowania ciągłości działania.
7. Do szczególnych zadań Wydziału Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości w zakresie procesu zarządzania ryzykiem w Banku należy:
  - 1) opracowywanie procedur oceny procesu zarządzania ryzykiem w Banku, w tym weryfikacja definicji ryzyk uwzględnianych w procesie zarządzania ryzykiem oraz określanie ich istotności,
  - 2) wyliczanie regulacyjnego wymogu kapitałowego,
  - 3) szacowanie wewnętrznego wymogu kapitałowego i przygotowywanie raportów dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej,
  - 4) przegląd procedur i metodologii stosowanych w procesie zarządzania ryzykiem,
  - 5) monitorowanie i sporządzanie analiz narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka zgodnie z przyjętymi procedurami oraz usprawnianie procesu zarządzania ryzykami istotnymi i nieistotnymi,
  - 6) na podstawie szczegółowych analiz, proponowanie do przyjęcia przez Zarząd Banku limitów operacyjnych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.
8. Do zadań Wydziału Produktów i Systemów Bankowych w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy:
  - 1) tworzenie zaplecza logistycznego do działalności depozytowo-rozliczeniowej i kredytowej poprzez nadzorowanie produktów bankowych znajdujących się w ofercie Banku, przygotowanie i wprowadzenie nowych produktów, tworzenie regulacji wewnętrznych oraz współuczestniczenie w zarządzaniu ryzykami związanymi z działalnością komórki,
  - 2) zapewnienie bezpieczeństwa administrowanych systemów bankowych oraz minimalizowanie ryzyka operacyjnego i ryzyka utraty reputacji poprzez wsparcie komórek organizacyjnych Banku w działaniach sprzedażowych.
9. Do zadań Wydziału ds. zgodności i kontroli wewnętrznej w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy:
  - 1) przeprowadzanie kontroli wewnętrznej w zakresie ponoszonych ryzyk zgodnie z przyjętymi procedurami,
  - 2) ocena prawidłowości funkcjonowania procesu zarządzania ryzykami w Banku,
  - 3) podejmowanie działań mających na celu zapewnienie zgodności działania Banku z prawem oraz przyjętymi standardami postępowania, a w szczególności identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka braku zgodności związanego z działalnością Banku.
10. Do zadań Wydziału Informatyki w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy zarządzanie bezpieczeństwem systemów informatycznych i komunikacyjnych Banku.
11. Do zadań Wydziału Kadr w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy realizacja celów zawartych w Polityce Kadrowej Banku.
12. Do zadań Wydziału Marketingu w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy budowanie pozytywnego wizerunku Banku oraz realizacja celów sprzedażowych przy udziale działań marketingowych uwzględniających profil ryzyka zatwierdzony przez Zarząd BS w procedurach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.
13. Do zadań Wydziału Analiz Kredytowych w procesie zarządzania ryzykiem należy dokonywanie oceny ryzyka poszczególnych ekspozycji kredytowych i rekomendowanie ich udzielenia bądź nie udzielenia, udzielanie kredytów zgodnie z posiadanymi uprawnieniami.

14. Do zadań Wydziału Monitoringu Ekspozycji Kredytowych należy dokonywanie przeglądu klasyfikacyjnego portfela kredytowego, a także udział w procesie zarządzania ryzykiem.
15. Do zadań Wydziału Operacji i Rozliczeń Międzybankowych w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy:
- 1) zapewnienie prawidłowości działania systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu,
  - 2) działalność operacyjna uwzględniająca przestrzeganie dopuszczalnych poziomów ryzyka płynności, stopy procentowej, walutowego oraz aktualnych zaleceń Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami.
  - 3) udział w procesie zarządzania ryzykiem.
16. Do zadań Wewnętrznej Służby Ochrony w zakresie zarządzania ryzykiem należy zapewnienie warunków ciągłego i niezakłóconego działania Banku poprzez zapewnienie bezpieczeństwa osób i mienia.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem kierownicy komórek organizacyjnych Banku sprawują kontrolę w zakresie występujących ryzyk oraz oceniają ich poziom, zgodnie z przyjętymi procedurami wewnętrznymi.

1) **RYZIKO KREDYTOWE**

Nadrzędnym celem zarządzania ryzykami w Banku, w tym ryzykiem kredytowym, jest zapewnienie bezpieczeństwa zgromadzonych środków. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank potencjalnych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ma na celu ograniczenie możliwości wystąpienia strat finansowych spowodowanych nie wywiązaniem się kontrahenta Banku ze zobowiązań wynikających z warunków umowy i realizowane jest poprzez zwiększenie bezpieczeństwa działalności kredytowej.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza: ryzykiem kredytowym, ryzykiem koncentracji, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

Najważniejsze cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 10%;
- 4) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 30%;
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku;
- 6) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 7) bezwzględne przestrzeganie limitów koncentracji dużych ekspozycji określonych w CRR;
- 8) budowę, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem koncentracji;
- 9) wdrożenie, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk;
- 10) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od 5,5% całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- 11) rozwój portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie do wysokości nie przekraczającej 480% kapitału uznanego Banku;
- 12) wdrożenie, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali

prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;

- 13) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych (po wyłączeniu BS Kredyt) na poziomie nie wyższym od 10% całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 14) rozwój portfela kredytów detalicznych do wysokości nie przekraczającej 60% kapitału uznanego Banku.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza:

- w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku,
- zatwierdza cele strategiczne, w tym apetyt na ryzyko w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem,
- udziela zgody na udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia podmiotom, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe oraz art. 46 §1 pkt 8 ustawy Prawo spółdzielcze;

2. Zarząd Banku:

- zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem kredytowym,
- wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa powyżej,
- odpowiada za skuteczność zarządzania ryzykiem kredytowym,
- podejmuje decyzje kredytowe,
- akceptuje ustalenia/wyniki procesu monitoringu ekspozycji kredytowych, zgodnie z zapisami procedury dotyczącej klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków,
- odpowiada za przekazywanie Radzie Nadzorczej okresowej informacji z zakresu ryzyka kredytowego;

3. Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka kredytowego, któremu podlegają: Wydział Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości oraz Wydział Monitoringu Ekspozycji Kredytowych;

4. Wiceprezes Zarządu zarządzający Pionem Handlowym w zakresie nadzoru nad działalnością handlową (sprzedaż kredytów), któremu podlegają: Wydział Produktów i Systemów Bankowych, Dyrektor Sieci Sprzedaży, Dyrektor Wsparcia Sprzedaży, Oddziały Banku, a także pośrednio Wydział Marketingu;

5. Wiceprezes Zarządu zarządzający Pionem Finansowym w zakresie nadzoru nad analizami kredytowymi i windykacją, któremu podlega: Wydział Analiz Kredytowych i Wydział Wierzytelności Trudnych;

6. Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (Komitet ZAP), który:

- opiniuje metody pomiaru i oceny portfelowego ryzyka kredytowego,
- opiniuje poziom limitów dla portfelowego ryzyka kredytowego,
- ocenia poziom portfelowego ryzyka kredytowego występującego w Banku i wydaje rekomendacje dla Zarządu;

7. Komitet Kredytowy opiniuje wnioski kredytowe i w ramach posiadanych kompetencji podejmuje decyzje kredytowe;

8. Komisja do spraw tworzenia rezerw celowych – w szczególności składa Zarządowi Banku wnioski dotyczące utworzenia lub rozwiązania rezerw celowych;

9. Wydział Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości wykonuje zadania związane z:

- okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedur kredytowych obejmujących zarządzanie wszystkimi aspektami ryzyka kredytowego, przygotowaniem propozycji zmian procedur dla Zarządu,
- zapewnieniem zgodności procedur ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem,
- opracowywaniem i aktualizowaniem podstawowych zasad oceny wartości zabezpieczeń,
- proponowaniem wysokości przyjętych limitów oraz dokonywaniem pomiaru ryzyka,

- sporządzaniem raportów dla Zarządu, Komitetu ZAP i Rady Nadzorczej;
10. Wydział Analiz Kredytowych wykonuje zadania związane z:
- analizą wniosków kredytowych, w tym oceną zdolności kredytowej i oceną adekwatności proponowanego zabezpieczenia w ramach posiadanych kompetencji, na zasadach określonych w odrębnych regulacjach Banku,
  - przygotowaniem propozycji decyzji kredytowej,
  - podejmowaniem decyzji kredytowych w ramach posiadanych kompetencji – dotyczy kredytów konsumenckich;
11. Wydział Monitoringu Ekspozycji Kredytowych wykonuje zadania związane z prowadzeniem monitoringu pojedynczych transakcji kredytowych (badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej i adekwatności zabezpieczeń oraz terminowości spłat);
12. Wydział Produktów i Systemów Bankowych wykonuje zadania związane z:
- opracowywaniem, wdrażaniem i modyfikowaniem produktów i procedur kredytowych,
  - doskonaleniem metod i procedur oceny zdolności kredytowej oraz monitoringu;
13. Wydział Wierzytelności Trudnych wykonuje zadania związane z restrukturyzacją i windykacją należności;
14. Oddziały Banku wykonują zadania związane z:
- pozyskiwaniem klientów i gromadzeniem dokumentacji kredytowej do wniosku o kredyt,
  - weryfikacją danych o klientach,
  - dokonywaniem analizy zdolności i wiarygodności kredytowej, oceną jakości i adekwatności proponowanego zabezpieczenia i wydaniem odpowiedniej rekomendacji decyzji kredytowej w ramach kompetencji oddziału, na zasadach określonych w odrębnych regulacjach Banku i niezastrzeżonych dla Wydziału Analiz Kredytowych,
  - przygotowaniem umów kredytowych i uruchamianiem kredytów,
  - prowadzeniem monitoringu pojedynczych transakcji kredytowych (badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej i adekwatności zabezpieczeń) w ramach kompetencji oddziału, na zasadach określonych w odrębnych regulacjach banku i niezastrzeżonych dla Wydziału Monitoringu Ekspozycji Kredytowych, a także badaniem terminowości spłat kredytów,
  - bieżącym kontaktem z klientem i restrukturyzacją kredytów znajdujących się na stanie oddziału;
15. Wydział ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej: identyfikuje, ocenia, kontroluje i monitoruje ryzyko braku zgodności, przeprowadza kontrolę prawidłowości działania procesów, systemów oraz jednostek organizacyjnych banku w zakresie ponoszonego ryzyka kredytowego z uwzględnieniem ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, koncentracji, rezydualnym;
16. Pozostali pracownicy Banku: mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym obowiązujących w Banku uchwalonych w formie strategii, polityk, instrukcji, regulaminów i metodyk oraz raportowanie zdarzeń wpływających na poziom ryzyka kredytowego.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i do całego portfela kredytowego. Zarządzanie ryzykiem kredytowym portfela kredytowego Banku obejmuje działania polegające na dywersyfikacji ryzyka i kształtowaniu bezpiecznej struktury portfela, badaniu jakości portfela, przeprowadzaniu testów warunków skrajnych portfela kredytowego.

Działania w zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego przeprowadzane są za pomocą:

1. dywersyfikacji oraz monitorowania i raportowania ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji, związanego ze zbyt dużym zaangażowaniem Banku:
  - wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, Struktura zaangażowania kredytowego w duże ekspozycje kredytowe w rozbiciu na poszczególne kategorie ryzyka z wyszczególnieniem korekty wartości i rezerw celowych na dzień 31.12.2018r.:

Wyszczególnienie	Normalna	Pod obserwacją	Poniżej standardu	Wątpliwa	Stracona	Razem	Korekta wartości	Rezerwy

Ekspozycje powyżej 10% kapitału uznanego Banku	86 724 946,18	0,00	0,00	0,00	0,00	86 724 946,18	429 728,14	0,00

- w ten sam region gospodarczy (województwa),

Struktura zaangażowania kredytowego (wartość bilansowa brutto plus zobowiązania pozabilansowe) według regionu gospodarczego (województwa) w rozbiu na poszczególne kategorie ryzyka z wyszczególnieniem korekty wartości, rezerw celowych oraz ekspozycji przeterminowanych (netto) na dzień 31.12.2018r.:

Wyszczególnienie	Normalna	Pod obserwacją	Poniżej standardu	Wątpliwa	Stracona	Razem	Korekta wartości	Rezerwy/ Odpisy	Ekspozycje przeterminowane netto
Dolnośląskie	276 184 674,02	6 514 919,87	2 674 181,41	754 993,85	18 244 108,14	304 372 877,29	2 920 751,24	12 348 225,15	10 043 053,77
Lubuskie	130 614 686,16	9 002 994,40	2 087 460,67	3 710 665,81	4 244 057,28	149 659 864,32	1 460 498,04	4 450 459,51	3 254 637,82
Wielkopolskie	362 761 117,48	789 651,56	3 868 823,67	630 745,56	7 524 189,07	375 574 527,34	3 338 969,83	6 395 417,59	9 359 647,69
Pozostałe	19 286 282,30	0,00	0,00	0,00	1 145 759,58	20 432 041,88	145 209,28	1 086 065,49	577 274,04
Razem	788 846 759,96	16 307 565,83	8 630 465,75	5 096 405,22	31 158 114,07	850 039 310,83	7 865 428,39	24 280 167,74	23 234 613,32

- w ten sam sektor gospodarczy (branże),

Struktura zaangażowania kredytowego (wartość bilansowa brutto plus zobowiązania pozabilansowe) według branż (podział wg klasyfikacji PKD 2007) w rozbiu na poszczególne kategorie ryzyka z wyszczególnieniem korekty wartości, rezerw celowych oraz ekspozycji przeterminowanych (netto) na dzień 31.12.2018r.:

Wyszczególnienie	Normalna	Pod obserwacją	Poniżej standardu	Wątpliwa	Stracona	Razem	Korekta wartości	Rezerwy/ Odpisy	Ekspozycje przeterminowane
A. Rolnictwo	220 861 066,69	1 707 021,76	5 166 242,20	3 049 201,96	5 103 106,84	235 886 639,45	2 307 248,67	5 200 502,67	4 572 558,41
B. Górnictwo i wydobywanie	1 257 935,09	0,00	0,00	0,00	0,00	1 257 935,09	3 866,77	0,00	365,94
C. Przetwórstwo przemysłowe	56 222 024,82	9 137 499,16	5 675 888,92	0,00	9 908 030,32	75 835 143,22	475 810,33	3 902 333,92	6 882 756,20
E. Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3 876 073,97	0,00	0,00	28 904,68	18 566,92	3 923 545,57	8 890,42	32 697,39	366,87
F. Budownictwo	84 195 342,51	650 155,00	0,00	685 524,72	1 495 081,72	87 026 103,95	562 035,02	1 238 328,55	484 944,56
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	75 425 632,04	642 321,30	325 238,01	765 417,27	2 369 737,53	79 528 346,15	446 138,90	2 166 272,14	3 363 250,81
H. Transport i gospodarka	8 402 580,42	0,00	2 051 828,43	0,00	44 298,27	10 498 707,12	73 943,47	130 678,38	891 995,71
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	14 508 840,39	395 901,32	0,00	0,00	23 359,59	14 928 101,30	112 268,45	22 676,25	126 293,31
J. Informacja i komunikacja	577 706,80	92 500,43	0,00	0,00	148 872,58	819 079,81	9 149,45	148 872,58	0,00
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12 453 599,84	0,00	0,00	0,00	29 073,28	12 482 673,12	34 210,47	239 029,04	358,00
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	73 231 515,26	282 383,73	0,00	0,00	0,00	73 513 898,99	498 654,10	0,00	84,27
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8 482 676,44	0,00	0,00	65 201,52	576 070,89	9 123 948,85	67 794,88	84 767,10	492 160,91
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	468 518,15	0,00	0,00	0,00	18 627,98	487 146,13	129,70	17 482,98	596,51
O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	25 508 274,87	0,00	69 100,61	0,00	0,00	25 577 375,48	12 093,45	389,78	68 870,83
P. Edukacja	1 331 784,40	0,00	0,00	0,00	112 399,30	1 444 183,70	17 422,34	4 698,38	107 700,92

Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13 953 461,29	2634489,68	0,00	0,00	1 859 739,68	18 447 690,65	96 868,77	1 859 699,68	1 209 841,76
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1 697 054,02	0,00	0,00	134 732,94	0,00	1 831 786,96	2 816,19	67 366,47	0,00
S. Pozostała działalność usługowa	1 506 613,57	0,00	0,00	144856,62	0,00	1 651 470,19	29 861,20	47 527,32	30 814,37
Razem	603 960 700,57	15 542 272,38	8 179 998,17	4 873 839,71	21 706 964,90	654 263 775,73	4 759 202,58	15 163 322,63	18 232 959,38

- wobec tego samego produktu lub grupy produktów,
Struktura zaangażowania kredytowego (wartość bilansowa brutto plus zobowiązania pozabilansowe) w ten sam rodzaj produktu lub grupę produktów w rozbiciu na poszczególne kategorie ryzyka z wyszczególnieniem korekty wartości, rezerw celowych oraz ekspozycji przeterminowanych (netto) na dzień 31.12.2018r.:

Wyszczególnienie	Normalna	Pod obserwacją	Poniżej standardu	Wątpliwa	Stracona	Razem	Korekta wartości	Rezerwy/ Odpisy	Ekspozycje przeterminowane netto
Finansujące deficyt budżetowy	9 832 625,41	0,00	0,00	0,00	0,00	9 832 625,41	2 534,20	0,00	0,00
Gwarancje	2 501 803,04	466 215,75	0,00	0,00	0,00	2 968 018,79	0,00	0,00	0,00
Inwestycyjne	292 169 643,74	10 065 243,59	4 666 478,13	3 399 262,20	5 815 006,85	316 115 634,51	2 959 174,96	4 610 435,93	6 767 866,41
Karty kredytowe	3 520 880,22	0,00	0,00	0,00	99 506,28	3 620 386,50	0,00	99 098,28	203 138,58
Kredyt w rachunku bieżącym	91 468 781,22	2 187 165,11	2 927 003,65	1 152 317,17	6 675 205,59	104 410 472,74	0,00	1 423 301,59	7 787 147,00
Kredyty mieszkaniowe	138 940 051,31	587 846,68	450 467,58	222 565,51	1 455 176,34	141 656 107,42	1 379 210,03	1 491 552,62	1 684 339,19
Kredyty na cele konsumpcyjne	36 339 948,16	0,00	0,00	0,00	1 614 925,54	37 954 873,70	1 498 714,01	1 614 907,54	1 711 990,25
Limity w ROR	3 986 097,22	0,00	0,00	0,00	334 557,26	4 320 654,48	0,00	334 086,64	30 881,31
Obrotowe	171 635 695,38	2 823 647,93	519 364,89	322 260,34	8 431 367,98	183 732 336,52	1 428 907,90	8 278 061,17	1 471 486,33
Pozostałe	1 835 143,10	0,00	0,00	0,00	5 767 857,96	7 603 001,06	80 665,93	5 774 173,49	675 684,53
Pożyczki hipoteczne	36 616 091,16	177 446,77	67 151,50	0,00	964 510,27	37 825 199,70	516 221,36	654 550,48	2 902 079,72
Razem	788 846 759,96	16 307 565,83	8 630 465,75	5 096 405,22	31 158 114,07	850 039 310,83	7 865 428,39	24 280 167,74	23 234 613,32

- w ten sam rodzaj zabezpieczenia;
Struktura zaangażowania kredytowego (wartość bilansowa brutto plus zobowiązania pozabilansowe) w ten sam rodzaj zabezpieczenia w rozbiciu na poszczególne kategorie ryzyka na dzień 31.12.2018r.:

Wyszczególnienie	Normalna	Pod obserwacją	Poniżej standardu	Wątpliwa	Stracona	Razem
Poręczenie cywilne	104 419 089,77	3 263 512,36	2 434 975,65	274 388,45	3 317 007,09	113 708 973,32
Zastaw rejestrowy	19 668 394,96	1 981 602,37	654 265,58	0,00	204 190,90	22 508 453,81
Przewłaszczenie	13 583 087,74	782 408,23	237 900,32	91 187,55	408 828,95	15 103 412,79
Kaucja	573 489,00	55 499,16	0,00	0,00	0,00	628 988,16
Cesja wierzytelności	5 281 196,70	0,00	0,00	0,00	1 330 975,53	6 612 172,23
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	148 040 568,58	692 656,63	233 489,92	495 030,63	2 226 971,02	151 688 716,78
Hipoteka na nieruchomości niemieszkalnej	353 489 436,22	7 498 395,30	3 870 578,31	3 609 944,42	12 648 650,82	381 117 005,07
Gwarancja	17 584 437,18	1 853 467,03	145 445,80	194 633,37	20 514,92	19 798 498,30
Ubezpieczenie kredytu	2 062 427,59	0,00	0,00	0,00	0,00	2 062 427,59
Ubezpieczenie kredytobiorcy na życie	47 138 118,93	80 914,93	41 795,22	27 613,53	727 776,17	48 016 218,78
Pozostałe zabezpieczenia	77 006 513,29	99 109,82	1 012 014,95	403 607,27	10 273 198,67	88 794 444,00
Razem	788 846 759,96	16 307 565,83	8 630 465,75	5 096 405,22	31 158 114,07	850 039 310,83

2. monitorowania i raportowania jakości, struktury i dynamiki portfela (badanie jakości, struktury i dynamiki kredytów w poszczególnych produktach, ich grupach, branżach, w tym detalicznych ekspozycji kredytowych i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie);
3. monitorowania i raportowania adekwatności dokonywanych odpisów i wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone oraz pomniejszeń podstawy tworzenia rezerw celowych;
4. monitorowania i raportowania poziomu i dynamiki ekspozycji zagrożonych, ich struktury;
5. monitorowania i raportowania poziomu i dynamiki należności przeterminowanych;
6. monitorowania i raportowania kredytów udzielanych osobom, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe;
7. monitorowania wielkości wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego oraz poziomu współczynnika wypłacalności;
8. monitorowania poziomu wskaźników LtV ekspozycji kredytowych;
9. przeprowadzania testów warunków skrajnych;
10. ustanawiania, monitorowania i oceny realizacji przyjętych limitów zaangażowań, w tym z tytułu dużych i indywidualnie istotnych zaangażowań, detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości i zabezpieczonych hipotecznie.

Na proces zarządzania ryzykiem pojedynczej transakcji składa się:

1. w ramach operacyjnego zarządzania ryzykiem:
  - pozyskanie klienta i zgromadzenie dokumentacji do wniosku kredytowego,
  - podjęcie decyzji kredytowej, zawarcie umowy i uruchomienie kredytu;
2. w ramach identyfikacji ryzyka w związku z udzieleniem kredytu:
  - ocena zdolności kredytowej i jakości zaproponowanego zabezpieczenia,
  - wydanie propozycji podjęcia decyzji kredytowej;
3. w ramach pomiaru i monitorowania ryzyka kredytowego:
  - badanie terminowości spłat zaangażowań klientów wobec Banku,
  - ocena sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów i ewentualne stwierdzenie zagrożeń terminowej obsługi kredytu wraz z odsetkami,
  - badanie przestrzegania limitów jednostkowych na ekspozycje kredytowe,
  - ocena adekwatności przyjętych zabezpieczeń;
4. w ramach funkcjonowania mechanizmów kontrolnych Bank:
  - stosuje standardy kredytowe przy uwzględnieniu rodzaju produktu kredytowego, przy czym standardy kredytowe to określone zasady kredytowania i normy zawarte w odpowiednich regulacjach kredytowych,
  - ogranicza wysokości kredytu poprzez jednostkowe limity zaangażowań,
  - stosuje odpowiedni podział zadań i kompetencji w procesach identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka kredytowego oraz w podejmowaniu decyzji kredytowych.

Wydział Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości sporządza na potrzeby Zarządu w cyklach miesięcznych raport podstawowy dotyczący zarządzania ryzykiem kredytowym i w cyklach kwartalnych raport rozszerzony dotyczący zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym ryzykiem koncentracji), testy warunków skrajnych w obszarze ryzyka kredytowego, zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz w cyklach rocznych pozostałe testy warunków skrajnych.

Raporty są prezentowane Radzie Nadzorczej Banku w cyklach kwartalnych w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym ryzykiem koncentracji i testy warunków skrajnych w obszarze ryzyka kredytowego) oraz ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, w okresach półrocznych w zakresie ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz w cyklach rocznych pozostałe testy warunków skrajnych.

Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Na potrzeby sprawozdawczości obowiązkowej jako należność przeterminowaną, Bank uznaje należność z niespłaconą, w określonych w umowie terminach, kwotą odsetek lub kwot rat kapitałowych. Jako okres przeterminowania Bank przyjmuje okres od wynikającego z umowy terminu zapadalności (określonego terminu spłaty raty, odsetek lub całej należności) do dnia bilansowego. Długość okresu przeterminowania dla należności spłacanych w ratach Bank przyjmuje okres od daty zapadalności najwcześniejszej raty, w przypadku której nastąpiło opóźnienie spłaty.

Na potrzeby sprawozdawczości zarządczej za należność przeterminowaną Bank uznaje należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą w terminie. Ekspozycjami zagrożonymi są należności klasyfikowane do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone”, zgodnie z kryteriami określonymi w wyżej wymienionym Rozporządzeniu Ministra Finansów.

Ekspozycje kredytowe Bank klasyfikuje się na podstawie:

- 1) kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek w odniesieniu do:
  - a) ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa,
  - b) ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego;
- 2) dwóch niezależnych od siebie kryteriów:
  - a) terminowości spłaty kapitału lub odsetek,
  - b) sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika,
 w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych.

Rezerwy/odpisy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do: kategorii „normalne” (w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych), kategorii „pod obserwacją”, grupy „zagrożone”, w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Wartość kredytów zagrożonych (brutto + zobowiązania pozabilansowe) wraz z wielkością korekt wartości, rezerw w podziale na podmioty:

PODMIOT	Zagrożone (WBB) + zobowiązania pozabilansowe	Korekta wartości	Rezerwy/Odpisy	Ekspozycje zagrożone (netto) + zobowiązania pozabilansowe
1. Gospodarstwa domowe	27 324 687,99	93 502,39	18 378 093,77	8 946 594,22
2. MŚP	17 425 326,51	57 703,12	5 834 707,50	11 590 619,01
3. Przedsiębiorstwa duże	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Instytucje niekomercyjne	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Budżet	134 970,54	0,00	67 366,47	67 604,00
Suma końcowa	44 884 985,04	151 205,51	24 280 167,74	20 604 817,30

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową Bank rezerwy/odpisy tworzy w ścisłej korelacji z rozpoznaniem ryzykiem, tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

W ramach pomiaru ryzyka kredytowego (w tym ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie) oraz ryzyka koncentracji Wydział Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości we współpracy z Wydziałem Analiz Kredytowych przeprowadza testy warunków skrajnych w zakresie badania wpływu wzrostu stóp procentowych, zmian na rynku nieruchomości, zmian warunków makroekonomicznych na wynik finansowy i jakość portfela kredytowego Banku.

Stosowane techniki ograniczania ryzyka kredytowego

W celu ograniczania ryzyka kredytowego, w Banku obowiązują regulacje i procedury, w oparciu o które Bank przyjmuje, wycenia oraz monitoruje zabezpieczenia ekspozycji kredytowych. Zabezpieczenie ma na celu zapewnienie Bankowi zwrotu przysługującej mu w stosunku do klienta wierzytelności, w przypadku gdyby nie dokonał on spłaty tej wierzytelności w terminie ustalonym w umowie. Bank dąży do ustanowienia zabezpieczenia rzeczowego, w tym hipoteki na nieruchomości, będącego własnością kredytobiorcy, a dopiero wówczas, gdy to nie jest możliwe, dopuszczalne jest ustanowienie zabezpieczenia będącego własnością osoby trzeciej i poddanie tych ekspozycji szczególnej uwadze. Podstawową zasadą w procesie ustanawiania zabezpieczenia jest dążenie do zabezpieczenia całej kwoty kredytu, odsetek, prowizji i kosztów Banku związanych z udzielonym kredytem przez cały okres obowiązywania umowy kredytowej.

Analiza ryzyka związanego z zabezpieczeniem ekspozycji kredytowej wykonywana jest na etapie analizy wniosku o produkt kredytowy i cyklicznie w ramach monitoringu kredytowego i monitoringu zabezpieczeń. Zabezpieczenia ekspozycji kredytowych dokonywane są w stopniu adekwatnym do oceny ryzyka kredytowego, sytuacji ekonomicznej klienta oraz wysokości, charakteru i okresu trwania transakcji. W procesie podejmowania decyzji kredytowej oraz podczas monitoringu Bank określa wartość zabezpieczenia rzeczowego w oparciu o jego wartość rynkową biorąc pod uwagę ograniczenia prawne, ekonomiczne oraz inne mogące wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się banku z przedmiotu zabezpieczenia.

Bank może stosować wszystkie rodzaje prawnych form zabezpieczeń, a w szczególności: weksel własny in blanco (zabezpieczenie obligatoryjne), poręczenie wekslowe (awal), przelew (cesja) wierzytelności, przewłaszczenie na zabezpieczenie, zastaw rejestrowy, zastaw finansowy, kaucję, blokadę środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych, hipotekę, oświadczenie patronackie, przystąpienie do długu, pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym, przejęcie długu, gwarancję bankową, w tym gwarancję BGK. Bank może również stosować inne zabezpieczenia przewidziane przepisami prawa oraz zwyczajami przyjętymi w obrocie krajowym i zagranicznym. Można stosować jedną lub więcej form zabezpieczenia tego samego kredytu.

Bank ustala zabezpieczenia ekspozycji kredytowej w porozumieniu z ustanawiającym zabezpieczenie biorąc pod uwagę między innymi:

- 1) rodzaj i wysokość zobowiązania oraz okres na jaki środki zostają przekazane,
- 2) status prawny ustanawiającego,
- 3) sytuację finansową i gospodarczą ustanawiającego oraz podmiotów powiązanych z nim kapitałowo i organizacyjnie,
- 4) istnienie powiązań organizacyjnych lub gospodarczych pomiędzy kredytobiorcą a ustanawiającym będącym osobą trzecią,
- 5) typowe oraz indywidualne ryzyko związane z udzieleniem kredytu/pożyczki/gwarancji,
- 6) cechy danego zabezpieczenia wynikające z dotyczących go przepisów prawa oraz umów o ustanowienie zabezpieczenia (np. sposób ustanowienia zabezpieczenia, przesłanki i zakres odpowiedzialności wynikającej z zabezpieczenia, sposób realizacji uprawnień banku),
- 7) przewidywany nakład pracy banku oraz związane z ustanowieniem zabezpieczenia koszty banku oraz klientów banku,
- 8) realną możliwość oraz długość przewidywanego terminu pełnego zaspokojenia roszczeń banku z przyjętego zabezpieczenia,
- 9) istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia (w przypadku zabezpieczeń rzeczowych) oraz zadłużenie ustanawiającego (w przypadku zabezpieczenia osobistego),
- 10) rynkową wartość zabezpieczenia,
- 11) realną możliwość zaspokojenia się banku z proponowanych zabezpieczeń w trakcie postępowania egzekucyjnego lub upadłościowego.

Uruchomienie kredytu może nastąpić po ustanowieniu przez kredytobiorcę i uprawomocnieniu się zabezpieczenia zwrotu kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami.

W przypadku zabezpieczenia kredytu w postaci hipoteki lub zastawu rejestrowego, uruchomienie kredytu może nastąpić przed ustanowieniem i uprawomocnieniem się tych zabezpieczeń pod warunkiem:

- 1) wysłania przez bank do Sądu Rejonowego, listem poleconym, wniosku o wpis hipoteki do księgi wieczystej lub wniosku o utworzenie księgi wieczystej i wpis hipoteki oraz przedłożenia przez klienta dowodu uiszczenia opłaty sądowej od wniosku oraz dowodu uiszczenia podatku od czynności cywilnoprawnych (od ustanowienia hipoteki),
- 2) podpisania umowy zastawu rejestrowego oraz wysłania przez bank do Sadu Rejonowego, listem poleconym, wniosku o wpis zastawu do rejestru zastawów, a także przedstawienia przez klienta potwierdzenia uiszczenia opłaty sądowej od wniosku.

Wniosek o wpis hipoteki lub zastawu rejestrowego, o którym mowa powyżej, może zostać złożony przez klienta, przy czym uruchomienie kredytu może nastąpić po przedłożeniu w banku potwierdzenia złożenia przez klienta wniosku. Potwierdzeniem złożenia przez klienta wniosku o wpis hipoteki/zastawu rejestrowego, może być dokument stwierdzający nadanie przez klienta listu poleconego do Sądu Rejonowego wraz z potwierdzeniem jego odbioru przez sąd.

Na zasadach określonych w regulacjach wewnętrznych, Bank prowadzi monitoring zabezpieczeń, w ramach którego ocenia, czy przyjęte zabezpieczenia są ustanowione prawnie skutecznie, ich aktualną wartość i możliwość realizacji.

Bank dokonuje przeglądu stanu i wartości prawnych zabezpieczeń wierzytelności nie rzadziej niż z częstotliwością określoną w obowiązujących regulacjach Banku oraz:

- 1) w odniesieniu do wartości zabezpieczeń rzeczowych z częstotliwością większą niż określona w obowiązujących regulacjach Banku w przypadku istotnych zmian warunków rynkowych,
- 2) w odniesieniu do wartości zabezpieczeń finansowych za każdym razem, gdy Bank uzna, że nastąpiło znaczne zmniejszenie wartości rynkowej zabezpieczenia.

Materiałami dotyczącymi oceny wartości zabezpieczeń są m.in.:

- 1) wyceny nieruchomości i środków trwałych sporządzone przez uprawnionych rzeczoznawców,
- 2) dane z Systemu AMRON,
- 3) dokumentacja projektowa, kosztorys,
- 4) umowa sprzedaży,
- 5) wartość przedmiotu z polisy ubezpieczenia,
- 6) opisy sporządzone podczas wizyt u kredytobiorcy,
- 7) inne dostępne dane z rynku, statystyki itp..

W okresie kredytowania Bank może żądać zmiany lub ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia spłaty kredytu w przypadkach określonych w procedurach dla poszczególnych produktów oraz wskazanych w umowie z klientem.

W okresie kredytowania, w razie spłaty części kredytu Bank może, na wniosek ustanawiającego wyrazić zgodę na zwolnienie niektórych zabezpieczeń, o ile:

- 1) pozostałe zabezpieczenia w pełni zabezpieczają spłatę kredytu oraz
- 2) istnieją przesłanki do przyjęcia, że pozostała część kredytu zostanie spłacona w sposób określony w umowie kredytowej.

W przypadku, gdy obok poręczenia cywilnego/wekslowego ustanawiane są inne zabezpieczenia, nie jest możliwe zwolnienie tych zabezpieczeń przed spłatą kredytu przez kredytobiorcę, bez zgody poręczyciela/poręczycieli.

Głównymi rodzajami zabezpieczeń przyjętymi przez Bank według stanu na 31.12.2018r. są:

Lp.	Rodzaj zabezpieczenia*	Odsetek portfela kredytowego zabezpieczonego danym rodzajem zabezpieczeń
1	Hipoteka na nieruchomości niemieszkalnej	44,84%
2	Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	17,84%
3	Poręczenie cywilne	13,38%
4	Pozostałe zabezpieczenia	10,45%
5	Ubezpieczenie kredytobiorcy na życie	5,65%

6	Zastaw rejestrowy	2,65%
7	Gwarancja	2,33%
8	Przewłaszczenie	1,78%
9	Cesja wierzytelności	0,78%
10	Ubezpieczenie kredytu	0,24%
11	Kaucja	0,07%

*wartość ekspozycji kredytowej zabezpieczonej danym rodzajem zabezpieczenia wyliczana jest jako iloczyn udziału wartości danego zabezpieczenia w łącznej wartości zabezpieczeń (ustalonych na podstawie obowiązujących w Banku zasad wyceny zabezpieczeń) i kwoty ekspozycji kredytowej, przy czym w przypadku hipoteki jako wartość zabezpieczenia przyjmuje się kwotę wpisu hipoteki do księgi wieczystej.

W celu ograniczenia ryzyka związanego z wystąpieniem mniejszej niż założona przez Bank skuteczności odzyskiwania należności kredytowych Bank raz w roku dokonuje przeglądu skuteczności procesu oceny wartości zabezpieczeń rzeczowych i monitorowania ich wartości poprzez porównanie wartości ustalonej przez bank z ich wysokością odzyskaną w drodze egzekucji z zabezpieczenia lub w wyniku sprzedaży w porozumieniu z kredytobiorcą.

Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI)

Ocenę jakościową klienta, który jest klientem prowadzącym pełną sprawozdawczość finansową, przeprowadza się na podstawie oceny mierników jakościowych, a w szczególności oceny zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 98 rozporządzenia CRR, jeżeli klient posiada taką ocenę.

Bank dotychczas nie kredytował klientów posiadających ocenę zewnętrznych instytucji wiarygodności kredytowej.

A. Informacje w podziale na kategorie ekspozycji kredytowych

- **Metoda standardowa** jest metodą jaką stosuje Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego stanowiącego wsparcie bieżącej i przyszłej działalności Banku.

- Zestawienie zawierające kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji:

Wyszczególnienie	Wymóg kapitałowy
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	732 679,29
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	504 381,01
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	270 389,68
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0,00
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0,00
Ekspozycje wobec instytucji	0,00
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	13 308 329,81
Ekspozycje detaliczne	13 935 638,93
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	15 466 082,02
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	2 127 988,85
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	207 519,90
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0,00
Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0,00
Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	742 029,51
Ekspozycje kapitałowe	1 064 944,56
Inne pozycje	2 626 065,07
Razem kwota wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego	50 986 048,63
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	6 647 448,84
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego	0,00
Całkowity wymóg kapitałowy	57 633 497,47

1. Bank przyjmuje, iż kategorie ekspozycji kredytowych, które stanowią przynajmniej 40% portfela ekspozycji wyznaczają istotne kategorie ekspozycji kredytowych.
W Banku nie występują kategorie ekspozycji spełniające wyżej wskazany warunek.

Struktura ekspozycji kredytowych na 31.12.2018 roku w podziale według typu kontrahenta:

- Struktura zaangażowania Banku wobec sektora finansowego:

Typ kontrahenta	Należność	wartość w zł
Banki	Kredyty i inne	330 364 432,75
	Odsetki	133 198,57
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	Kredyty i inne	225 090,80
	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	225 090,80
Pomocnicze instytucje finansowe	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	0,00

	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
Instytucje ubezpieczeniowe	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
	Razem:	330 497 631,32
	Należności netto	330 497 631,32
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00

- Struktura zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego:

Typ kontrahenta	Należność	wartość w zł
Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
Przedsiębiorstwa, spółki prywatne i spółdzielnie	Kredyty i inne	274 912 384,34
	Odsetki	2 810 166,10
	Zobowiązania pozabilansowe	60 164 109,77
	Korekty wartości	1 995 591,92
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	5 834 707,50
Przedsiębiorcy indywidualni	Kredyty i inne	71 597 173,49
	Odsetki	958 213,94
	Zobowiązania pozabilansowe	12 921 309,43
	Korekty wartości	551 737,72
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	4 296 699,58
Osoby prywatne	Kredyty i inne	181 090 770,40
	Odsetki	4 796 543,41
	Zobowiązania pozabilansowe	12 985 447,08
	Korekty wartości	3 106 225,81
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	9 116 845,11
Rolnicy indywidualni	Kredyty i inne	171 601 178,23
	Odsetki	2 692 686,11
	Zobowiązania pozabilansowe	14 505 775,41
	Korekty wartości	2 013 038,63
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	4 964 549,08
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	Kredyty i inne	17 028 873,56
	Odsetki	37 693,46
	Zobowiązania pozabilansowe	1 040 701,61
	Korekty wartości	187 270,40
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
	Razem:	797 076 360,59
	Należności netto	695 459 017,29
	Zobowiązania pozabilansowe	101 617 343,30

- Struktura zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego:

Typ kontrahenta	Należność	wartość w zł
Instytucje rządowe szczebla centralnego	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	109 648,06
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
Instytucje samorządowe	Kredyty i inne	26 086 526,60
	Odsetki	16 816,03
	Zobowiązania pozabilansowe	2 539 722,17
	Korekty wartości	11 563,91
	Rezerwy celowe	67 366,47
Fundusze ubezpieczeń	Kredyty i inne	0,00

społecznych	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
	Razem:	28 673 782,48
	Należności netto	26 134 060,31
	Zobowiązania pozabilansowe	2 539 722,17

2. Strukturę ekspozycji kredytowych wg wartości nominalnej bez odsetek według okresów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela:

Zapadalność w okresie	Razem
Bez określonego terminu	318 916 976,13
Do 1 miesiąca	252 250 219,27
Powyżej 1 do 3 miesięcy	23 224 593,43
Powyżej 3 do 6 miesięcy	41 824 508,37
Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	118 139 728,02
Powyżej 1 roku do 3 lat	152 868 584,32
Powyżej 3 do 5 lat	94 805 913,89
Powyżej 5 do 10 lat	171 922 690,88
Powyżej 10 do 20 lat	92 790 272,69
Powyżej 20 lat	27 715 561,60
	1 294 459 048,60

3. Rozkład ekspozycji w podziale na typ kontrahenta z podziałem na kategorie ekspozycji, w tym określenie ekspozycji wobec MŚP według stanu na 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela:

Kategoria ekspozycji kontrahenta	Łączna wartość ekspozycji	Wartość ekspozycji MŚP
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	163 982 109,00	22 120 614,00
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	31 523 813,00	0,00
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	6 759 741,00	0,00
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0,00	0,00
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0,00	0,00
Ekspozycje wobec instytucji	319 264 284,00	0,00
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	197 569 415,00	169 589 965,00
Ekspozycje detaliczne	263 237 005,00	130 098 098,00
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	234 968 465,00	96 863 617,00
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	25 855 254,00	11 317 463,00
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	1 729 332,00	0,00
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0,00	0,00
Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0,00	0,00
Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	11 910 456,00	0,00
Ekspozycje kapitałowe	11 736 207,00	0,00
Inne pozycje	47 361 950,00	0,00
Razem	1 315 898 031,00	429 989 757,00

B. Pozostałe informacje dotyczące ryzyka kredytowego

Na potrzeby sprawozdawczości obowiązkowej jako należność przeterminowaną Bank uznaje należność z niespłaconą, w określonych w umowie terminach, kwotą odsetek lub kwot rat kapitałowych. Jako okres przeterminowania Bank przyjmuje okres od wynikającego z umowy terminu zapadalności (określonego terminu spłaty raty, odsetek lub całej należności) do dnia bilansowego. Długość okresu przeterminowania dla należności spłacanych w ratach Bank przyjmuje, okres od daty zapadalności najwcześniejszej raty, w przypadku, której nastąpiło opóźnienie spłaty.

Należności zagrożone to ekspozycje kredytowe zakwalifikowane do grupy „zagrożone”, w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone”, o których mowa w przepisach w sprawie zasad

tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków).

Kwoty ekspozycji kredytowych przeterminowanych i zagrożonych oraz salda korekt wartości i rezerw według stanu na 31.12.2018 roku w podziale na sektor i typ kontrahenta przedstawia poniższa tabela.

- Sektor finansowy

Typ kontrahenta	Należność	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje zagrożone
Banki	Kredyty (kapitał)	0,00	0,00
	Odsetki	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	0,00	0,00
Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	Kredyty (kapitał)	225 090,80	225 090,80
	Odsetki	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	225 090,80	225 090,80
Pomocnicze instytucje finansowe	Kredyty (kapitał)	0,00	0,00
	Odsetki	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	0,00	0,00
Instytucje ubezpieczeniowe	Kredyty (kapitał)	0,00	0,00
	Odsetki	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	0,00	0,00
Razem	Kredyty (kapitał)	225 090,80	225 090,80
	Odsetki	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	225 090,80	225 090,80
	Należności netto	0,00	0,00

- Sektor niefinansowy

Typ kontrahenta	Należność	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje zagrożone
Przedsiębiorstwa państwowe (0)	Kredyty (kapitał)	0,00	0,00
	Odsetki	0,00	0,00
	Pozostałe należności	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00

	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	0,00	0,00
Przedsiębiorstwa prywatne (spółki prawa handlowego) (1)	Kredyty (kapitał)	12 517 000,28	14 583 551,10
	Odsetki	2 664 306,98	2 677 539,75
	Pozostałe należności	44 260,56	43 433,16
	Korekty wartości	47 202,19	57 465,52
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	178 505,62
	Rezerwy	5 587 725,56	5 834 707,50
Przedsiębiorcy indywidualni (3)	Kredyty (kapitał)	7 293 445,80	7 528 907,68
	Odsetki	911 691,47	916 483,60
	Pozostałe należności	80 310,37	78 511,11
	Korekty wartości	26 735,72	25 998,31
	Zobowiązania pozabilansowe	62,01	62,01
	Rezerwy	4 163 338,01	4 296 699,58
Osoby prywatne (4)	Kredyty (kapitał)	9 700 865,20	5 842 436,26
	Odsetki	4 179 236,23	4 173 542,09
	Pozostałe należności	158 006,87	161 627,07
	Korekty wartości	144 855,55	53 423,16
	Zobowiązania pozabilansowe	120 029,22	0,00
	Rezerwy	8 891 598,81	9 116 845,11
Rolnicy indywidualni (2)	Kredyty (kapitał)	6 944 282,88	6 183 028,37
	Odsetki	2 460 799,86	2 458 591,02
	Pozostałe należności	64 390,06	75 001,17
	Korekty wartości	17 836,22	14 080,92
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	4 904 780,77	4 964 549,08
Instytucje niekomercyjne (6)	Kredyty (kapitał)	0,00	0,00
	Odsetki	0,00	0,00
	Pozostałe należności	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	0,00	0,00
Razem	Kredyty (kapitał)	36 455 594,16	34 137 923,41
	Odsetki	10 216 034,54	10 226 156,46
	Pozostałe należności	346 967,86	358 572,51
	Korekty wartości	236 629,68	150 967,91
	Zobowiązania pozabilansowe	120 091,23	178 567,63
	Rezerwy	23 547 443,15	24 212 801,27
	Należności netto	23 234 523,73	20 358 883,20

- Sektor budżetowy

Typ kontrahenta	Należność	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje zagrożone
Instytucje rządowe	Kredyty (kapitał)	0,00	0,00
	Odsetki	89,59	0,00

	Pozostałe należności	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	0,00	0,00
Instytucje samorządowe	Kredyty (kapitał)	0,00	134 970,54
	Odsetki	0,00	0,00
	Pozostałe należności	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	237,60
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	0,00	67 366,47
Fundusze ubezpieczeń społecznych	Kredyty (kapitał)	0,00	0,00
	Odsetki	0,00	0,00
	Pozostałe należności	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	0,00	0,00
Razem	Kredyty (kapitał)	0,00	134 970,54
	Odsetki	89,59	0,00
	Pozostałe należności	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	237,60
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Rezerwy	0,00	67 366,47
	Należności netto	89,59	67 366,47

Opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania korekt wartości, rezerw i odpisów.

Bank dokonuje wyceny i aktualizacji aktywów i zobowiązań pozabilansowych oraz tworzy rezerwy i odpisy na ryzyko związane z działalnością banku zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz „Zasadami klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków w Banku Spółdzielczym we Wschowie” wprowadzonymi Uchwałą Zarządu BS.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków kredyty pożyczki oraz inne należności Banku, które nie zostały zaklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, Bank wycenia według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej przy czym:

- a) zamortyzowany koszt aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych oznacza wartość, w jakiej składnik aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych został po raz pierwszy wprowadzony do ksiąg rachunkowych, pomniejszoną o spłaty wierzytelności, odpowiednio skorygowaną o skumulowaną kwotę zdyskontowanej różnicy pomiędzy wartością początkową składnika, a jego wartością w terminie zapadalności lub wymagalności, wyliczoną za pomocą metody efektywnej stopy procentowej, a także pomniejszoną o odpisy aktualizujące wartość oraz z tytułu rezerw celowych,
- b) metoda efektywnej stopy procentowej oznacza metodę ustalania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych oraz przypisywania przychodów albo kosztów z tytułu odsetek do odpowiednich okresów sprawozdawczych; efektywna stopa procentowa dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto, do terminu zapadalności albo wymagalności instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach do innego przyjętego przez Bank terminu; przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Bank dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych uwzględniając postanowienia umowy, jednakże Bank nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością aktywów

finansowych; przy wyliczeniu Bank uwzględnia wszelkie płacone i otrzymane prowizje i opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, w tym koszty transakcji oraz wszelkie inne premie lub dyskonta; w metodzie efektywnej stopy procentowej Bank przyjmuje założenie, że przepływy pieniężne oraz oczekiwane terminy są wiarygodnie oszacowane; w przypadkach, w których nie jest możliwe wiarygodne ustalenie przepływów pieniężnych lub ich oczekiwanego terminu, Bank dokonuje wyliczeń na podstawie przepływów pieniężnych określonych w umowie.

Kwoty korekt wartości i rezerw w podziale na sektor i typy kontrahentów w układzie miesięcznym w okresie od 01.01.2018r. do 31.12.2018r.

• Sektor finansowy:

Typ kontrahenta	Wartość	2017-12-31	2018-01-31	2018-02-28	2018-03-31	2018-04-30	2018-05-31
Banki	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80
Pomocnicze instytucje finansowe	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Instytucje ubezpieczeniowe	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80

Typ kontrahenta	Wartość	2018-06-30	2018-07-31	2018-08-31	2018-09-30	2018-10-31	2018-11-30	2018-12-31
Banki	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80
Pomocnicze instytucje finansowe	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Instytucje ubezpieczeniowe	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80	225 090,80

• sektor niefinansowy:

Typ kontrahenta	Wartość	2017-12-31	2018-01-31	2018-02-28	2018-03-31	2018-04-30	2018-05-31

Przedsiębiorstwa państwowe (0)	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przedsiębiorstwa prywatne (spółki prawa handlowego) (1)	Korekty ESP	1 761 460,37	1 774 866,91	1 695 804,61	1 786 824,67	1 762 062,18	1 776 315,81
	Rezerwy (ogółem)	10 360 753,45	10 217 461,73	10 269 107,73	10 356 151,94	10 364 188,19	10 233 344,22
Przedsiębiorcy indywidualni (3)	Korekty ESP	526 487,11	567 717,79	567 493,80	578 589,06	587 984,81	578 435,49
	Rezerwy (ogółem)	2 157 455,53	2 328 331,87	2 384 288,33	2 479 715,71	2 235 138,24	2 186 457,86
Osoby prywatne (4)	Korekty ESP	2 783 590,27	2 800 713,96	2 866 381,59	2 938 673,56	2 959 614,26	2 989 876,86
	Rezerwy (ogółem)	11 199 231,07	11 039 908,55	10 972 930,63	10 946 742,38	10 882 243,54	11 070 887,25
Rolnicy indywidualni (2)	Korekty ESP	2 012 148,54	2 042 642,53	2 041 974,95	2 035 941,56	2 089 138,02	2 078 272,99
	Rezerwy (ogółem)	4 898 896,14	4 863 408,83	4 854 694,47	4 856 400,52	4 850 922,71	4 837 130,20
Instytucje niekomercyjne (6)	Korekty ESP	171 356,24	155 977,66	157 891,73	162 168,02	160 726,00	159 539,33
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	Korekty ESP	7 255 042,53	7 341 918,85	7 329 546,68	7 502 196,87	7 559 525,27	7 582 440,48
	Rezerwy (ogółem)	28 616 336,19	28 449 110,98	28 481 021,16	28 639 010,55	28 332 492,68	28 327 819,53

Typ kontrahenta	Wartość	2018-06-30	2018-07-31	2018-08-31	2018-09-30	2018-10-31	2018-11-30	2018-12-31
Przedsiębiorstwa państwowe (0)	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przedsiębiorstwa prywatne (spółki prawa handlowego) (1)	Korekty ESP	1 812 661,99	1 763 515,32	1 903 988,03	1 866 682,89	1 921 187,52	2 017 283,05	1 995 591,92
	Rezerwy (ogółem)	10 267 218,61	10 336 345,95	10 403 581,64	10 179 691,86	5 868 548,73	5 856 507,36	5 834 707,50
Przedsiębiorcy indywidualni (3)	Korekty ESP	603 574,86	577 738,95	584 200,99	588 541,49	576 852,96	562 983,56	551 737,72
	Rezerwy (ogółem)	2 209 951,45	2 236 554,73	2 238 835,54	2 230 924,68	4 191 519,32	4 198 761,87	4 296 699,58
Osoby prywatne (4)	Korekty ESP	3 040 180,53	3 040 520,01	3 064 504,29	3 169 378,35	3 187 981,52	3 153 131,68	3 106 225,81
	Rezerwy (ogółem)	11 092 638,96	11 109 894,33	11 093 559,18	11 219 617,05	11 202 446,83	10 274 879,39	9 116 845,11
Rolnicy indywidualni (2)	Korekty ESP	2 081 199,44	2 071 103,44	2 032 664,35	2 013 334,37	2 059 853,44	2 037 565,59	2 013 038,63
	Rezerwy (ogółem)	4 894 118,30	4 884 658,66	4 885 220,42	5 035 759,02	5 006 917,67	4 999 202,48	4 964 549,08
Instytucje niekomercyjne (6)	Korekty ESP	160 980,78	160 316,51	160 654,59	160 454,27	161 610,70	161 546,82	187 270,40
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	Korekty ESP	7 698 597,60	7 613 194,23	7 746 012,25	7 798 391,37	7 907 486,14	7 932 510,70	7 853 864,48
	Rezerwy (ogółem)	28 463 927,32	28 567 453,67	28 621 196,78	28 665 992,61	26 269 432,55	25 329 351,10	24 212 801,27

• Sektor budżetowy:

Typ kontrahenta	Wartość	2017-12-31	2018-01-31	2018-02-28	2018-03-31	2018-04-30	2018-05-31
Instytucje rządowe	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Instytucje samorządowe	Korekty ESP	10 041,77	9 767,12	9 473,59	9 147,52	8 850,18	8 594,18
	Rezerwy (ogółem)	133 974,43	128 926,36	123 265,75	117 744,75	112 152,42	106 559,69
Fundusze ubezpieczeń społecznych	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	Korekty ESP	10 041,77	9 767,12	9 473,59	9 147,52	8 850,18	8 594,18
	Rezerwy (ogółem)	133 974,43	128 926,36	123 265,75	117 744,75	112 152,42	106 559,69

Typ kontrahenta	Wartość	2018-06-30	2018-07-31	2018-08-31	2018-09-30	2018-10-31	2018-11-30	2018-12-31

Instytucje rządowe	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Instytucje samorządowe	Korekty ESP	8 264,20	8 019,75	7 737,93	7 508,75	7 304,61	7 112,41	11 563,91
	Rezerwy (ogółem)	100 964,53	95 368,85	89 771,69	84 172,22	78 572,06	72 969,67	67 366,47
Fundusze ubezpieczeń społecznych	Korekty ESP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy (ogółem)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	Korekty ESP	8 264,20	8 019,75	7 737,93	7 508,75	7 304,61	7 112,41	11 563,91
	Rezerwy (ogółem)	100 964,53	95 368,85	89 771,69	84 172,22	78 572,06	72 969,67	67 366,47

Ekspozycje kredytowe zagrożone na 31.12.2018 r. przedstawione oddzielnie, obejmujące kwoty korekt wartości i rezerw:

Grupa ryzyka	Rodzaj ekspozycji	Wartość ekspozycji
Poniżej standardu	Kredyty (kapitał)	8 449 522,39
	Odsetki	53 264,06
	Pozostałe należności	668,00
	Korekty wartości	40 457,57
	Zobowiązania pozabilansowe	167 468,87
	Rezerwy	418 224,41
Wątpliwe	Kredyty (kapitał)	5 089 310,92
	Odsetki	50 892,19
	Pozostałe należności	580,00
	Korekty wartości	44 439,90
	Zobowiązania pozabilansowe	62,01
	Rezerwy	466 551,31
Stracone	Kredyty (kapitał)	20 734 060,64
	Odsetki	10 122 000,21
	Pozostałe należności	357 324,51
	Korekty wartości	66 308,04
	Zobowiązania pozabilansowe	11 036,75
	Rezerwy	23 395 392,02
Razem	Kredyty (kapitał)	34 272 893,95
	Odsetki	10 226 156,46
	Pozostałe należności	358 572,51
	Korekty wartości	151 205,51
	Zobowiązania pozabilansowe	178 567,63
	Rezerwy	24 280 167,74
	Należności netto	20 426 249,67

Uzgodnienie zmian stanów rezerw z tytułu ekspozycji kredytowych zagrożonych:

Kategoria ryzyka	Saldo początkowe 2018-01-01	Zwiększenia rezerw i odpisów	Rozwiązane rezerwy i odpisy	Przeniesienie do ewidencji pozabilansowej	Wykorzystanie rezerw	Saldo końcowe 2018-12-31
Poniżej standardu	42 615,91	512 909,29	137 300,79	0,00	0,00	418 224,41
Wątpliwe	282 377,98	389 533,47	205 360,14	0,00	0,00	466 551,31
Stracone	28 424 425,73	2 591 378,62	7 620 412,33	600 246,91	1 209 854,45	23 395 392,02
Razem w ewidencji bilansowej	28 749 419,62	4 094 068,29	8 518 923,67	600 246,91	1 209 854,45	24 280 167,74
Stracone w ewidencji pozabilansowej	10 371 856,40	600 246,91	555 850,41	0,00	532 420,17	9 883 832,73

Uzgodnienie zmian stanów rezerw z tytułu ekspozycji kredytowych zagrożonych:

Kategoria ryzyka	Saldo początkowe 2018-01-01	Kwoty zaliczone do rachunku zysków i strat	Wpłaty prowizji	Transfery pomiędzy kategoriami i korekty BO		Umorzenia (spisane na pozabilans)	Saldo końcowe 2018-12-31
				WN	MA		
Poniżej standardu	96 625,76	73 349,77	9 019,67	113 899,31	122 061,22	0,00	40 457,57
Wątpliwe	914,45	2 551,06	1 318,90	4 832,66	49 590,27	0,00	44 439,90
Stracone	98 724,58	17 451,25	350,00	14 356,45	4 125,26	5 084,10	66 308,04
Razem:	196 264,79	93 352,08	10 688,57	133 088,42	175 776,75	5 084,10	151 205,51

2) RYZYKO PŁYNNOŚCI I POZYCJI PŁYNNOŚCIOWEJ

W Banku funkcjonuje system zarządzania płynnością obejmujący całokształt zagadnień związanych z utrzymywaniem płynności płatniczej oraz identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka płynności uwzględniający funkcjonowanie Banku w Spółdzielczej Grupie Bankowej oraz w Systemie Ochrony SGB.

Rada Nadzorcza w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny dotyczącej wszystkich aspektów zarządzania ryzykiem płynności w Banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym. Za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności odpowiada Zarząd, a za nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności w Banku odpowiada Prezes Zarządu.

Zadania związane z utrzymywaniem płynności Banku wykonują Wydział Operacji Międzybankowych oraz Wydział Produktów i Systemów Bankowych, natomiast pomiar i monitorowanie poziomu ryzyka płynności wykonuje Wydział Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości.

Oceny płynności płatniczej Banku dokonuje Zarząd i Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Funkcje skarbowe i funkcje zarządzania płynnością są w pełni scentralizowane.

Rozmiar i skład nadwyżki płynności prezentuje poniższa tabela

Lp.	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki
1	Norma krótkoterminowa ponad minimum	105 108 622,97
	Bony pieniężne	105 108 623,00
2	Norma długoterminowa ponad minimum	177 394 890,93
	Kredyty i pożyczki z banku zrzeszającego	18 375 000,00
	Zobowiązania wobec BFG	2 225 000,00
	Osad bazy depozytowej	156 794 890,93

Bank na każdy dzień roboczy dokonuje obliczeń nadzorczych miar płynności długoterminowej, przewidzianych dla Banków o sumie bilansowej przekraczającej 200 mln zł. W 2018 roku miary płynności utrzymywały się na adekwatnym poziomie.

Nadzorcze miary płynności na dzień 31.12.2018r. kształtowały się następująco:

Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość
M3	Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych funduszami własnymi (B1 / A5)	1,0	2,04
M4	Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ((B1 + B2) / (A5 + A4))	1,0	1,22

Oprócz nadzorczych miar płynności Bank oblicza także wskaźnik płynności krótkoterminowej LCR, który pokazuje, w jakim stopniu Bank jest zabezpieczony przed sytuacją skrajną, która utrzymuje się przez okres 30 dni, wynikającą z zakłócenia równowagi pomiędzy przyływami i odpływami płynności.

Wskaźnik LCR, wymagany w wysokości nie mniejszej niż 100%, osiągnął na dzień 31.12.2018r. poziom 219,36%.

Łukę płynności dla pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz otrzymane na tej podstawie skumulowane luki płynności przedstawiono w poniższej tabeli.

LUKA	<= 1 tygodnia	> 1 tygodnia <= 1 miesiąca	> 1 miesiąca <= 3 miesięcy	> 3 miesięcy <= 6 miesięcy	> 6 miesięcy <= 1 roku	powyżej 1 roku	RAZEM
Aktywa (PLN, waluta)	478 456 190,46	102 319 124,20	21 490 860,97	41 760 723,64	118 139 728,02	533 052 196,41	1 295 218 823,70
bilansowe	478 456 190,46	102 319 124,20	21 490 860,97	41 760 723,64	118 139 728,02	533 052 196,41	1 295 218 823,70
Zobowiązania pozabilansowe (otrzymane)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pasywa (PLN, waluta)	971 733 223,56	84 354 994,94	139 995 007,70	116 414 786,55	37 028 985,27	27 018 037,83	1 376 545 035,85
bilansowe	870 259 778,98	84 216 704,94	139 744 414,85	115 046 386,55	36 741 705,52	26 378 979,54	1 272 387 970,38
Zobowiązania pozabilansowe (udzielone)	101 473 444,58	138 290,00	250 592,85	1 368 400,00	287 279,75	639 058,29	104 157 065,47
LUKA (w przedziałach)	-493 277 033,10	17 964 129,26	-118 504 146,73	-74 654 062,91	81 110 742,75	506 034 158,58	-81 326 212,15
LUKA SKUMULOWANA (od początku)	-493 277 033,10	-475 312 903,84	-593 817 050,57	-668 471 113,48	-587 360 370,73	-81 326 212,15	x

Zgodnie z przyjętymi zasadami lukę płynności Bank urealnia między innymi o osad pozostający na rachunkach bieżących i terminowych. Lukę płynności po urealnieniu prezentuje poniższa tabela.

LUKA	<= 1 tygodnia	> 1 tygodnia <= 1 miesiąca	> 1 miesiąca <= 3 miesięcy	> 3 miesięcy <= 6 miesięcy	> 6 miesięcy <= 1 roku	powyżej 1 roku	RAZEM
Aktywa (PLN, waluta)	353 864 218,25	100 802 939,07	18 723 316,62	34 397 405,47	107 269 173,73	680 161 770,56	1 295 218 823,70
bilansowe	353 864 218,25	100 802 939,07	18 723 316,62	34 397 405,47	107 269 173,73	680 161 770,56	1 295 218 823,70
Zobowiązania pozabilansowe (otrzymane)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pasywa (PLN, waluta)	283 530 369,83	18 080 806,97	22 612 997,10	18 185 374,58	6 195 801,94	1 050 219 678,25	1 398 825 028,67
bilansowe	231 593 057,61	18 080 806,97	22 612 997,10	18 185 374,58	6 195 801,94	997 999 925,00	1 294 667 963,20
Zobowiązania pozabilansowe (udzielone)	51 937 312,22	0,00	0,00	0,00	0,00	52 219 753,25	104 157 065,47
LUKA (w przedziałach)	70 333 848,43	82 722 132,10	-3 889 680,48	16 212 030,88	101 073 371,78	-338 520 224,07	-72 068 521,36
LUKA SKUMULOWANA (od początku)	70 333 848,43	153 055 980,52	149 166 300,04	165 378 330,93	266 451 702,71	-72 068 521,36	x

Na dzień 31.12.2018r. na zabezpieczenie odpowiedniego poziomu płynności Bank mógł uzyskać kredyty w Banku Zrzeszającym do wysokości 70% funduszy własnych.

W przypadku, gdy kredyt z Banku Zrzeszającego okaże się niewystarczający, istnieje również możliwość uzyskania wsparcia finansowego ze Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB w formie:

1. pożyczek (płynnościowej, restrukturyzacyjnej, podporządkowanej),
2. kaucji,
3. gwarancji, poręczenia lub innych zabezpieczeń,
4. nabycia wierzytelności,
5. objęcia udziałów członkowskich,
6. wniesienia wkładów pieniężnych.

Aspektami ryzyka płynności, na które narażony jest Bank, są:

1. niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów wymagalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
2. przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów oraz przedterminowe spłaty kredytów zaburzające prognozy przepływów pieniężnych Banku,
3. nadmierna koncentracja dużych deponentów,
4. konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,

5. istnienie dużej nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku,
6. ograniczone możliwości znalezienia innych źródeł finansowania, w szczególności na hurtowym rynku finansowym.

Wszystkie wyżej wymienione aspekty ryzyka płynności podlegają monitorowaniu.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych. Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez przyjmowanie depozytów bieżących i terminowych od klientów z sektora budżetowego oraz od wszystkich podmiotów sektora niefinansowego, na różne terminy wymagalności.

Źródła finansowania działalności Banku przedstawia poniższa tabela.

Lp	Wyszczególnienie	2018-12-31	
		stan w zł	udział w %
1	depozyty	1 090 355 754,84	85,61%
	sektor niefinansowy	999 883 233,96	78,51%
	sektor budżetowy	90 472 520,88	7,10%
	sektor finansowy z wyłączeniem banków	0,00	0,00%
2	środki pozyskane od banków	3 143,41	0,00%
3	wyemitowane papiery wartościowe	6 200 000,00	0,49%
4	fundusz udziałowy, fundusz zasobowy, fundusze rezerwowe	81 731 420,59	6,42%
5	pozostałe pasywa	95 353 008,51	7,49%
	suma pasywów	1 273 643 327,35	100,00%

Poniższa tabela przedstawia podział podmiotowy i geograficzny źródeł finansowania Banku

podmiot		lubuskie	dolnośląskie	wielkopolskie	pozostałe województwa	RAZEM
podmiot 0	przeds. i spółki państwowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
podmiot 1	przeds.,s-ki pryw. i sp-nie	26 205 631,79	45 690 575,43	55 631 079,42	461 323,99	127 988 610,63
podmiot 2	rolnicy indywidualni	22 361 256,57	28 155 590,05	41 385 971,20	158 261,23	92 061 079,05
podmiot 3	przedsiębiorcy indywidualni	8 560 518,57	25 409 827,88	27 129 711,53	9 928,43	61 109 986,41
podmiot 4	osoby fizyczne	115 870 826,98	271 162 376,05	286 563 614,53	2 797 977,38	676 394 794,94
podmiot 6	pozostałe podmioty	6 356 785,89	34 097 822,73	1 874 154,31	0,00	42 328 762,93
budżet		24 915 957,46	55 060 889,52	10 495 673,90	46 000,00	90 518 520,88
	RAZEM	204 270 977,26	459 577 081,66	423 080 204,89	3 473 491,03	1 090 401 754,84

Do podstawowych technik ograniczania płynności w Banku można zaliczyć:

1. stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
2. lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, których zadaniem jest zabezpieczenie płynności w sytuacji skrajnej,
3. przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, który zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
4. utrzymywanie Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym,
5. przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników Systemu Ochrony SGB.

W procesie mierzenia pozycji płynnościowej i ryzyka płynności stosowane są następujące pojęcia:

1. płynność śróddzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu;

2. płynność dzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych na zamknięcie dnia;
3. płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
4. płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
5. płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
6. płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
7. bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia”;
8. aktywa płynne – wszystkie aktywa Banku spełniające warunki aktywów nieobciążonych; definicja nie dotyczy aktywów płynnych, o których mowa w wyznaczaniu wskaźnika LCR.

Pozostałe pojęcia w opisywanym wyżej zakresie zawarte są w „Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym we Wschowie”.

Ryzyko płynności rynku (produktu) jest odzwierciedlone w systemie zarządzania płynnością płatniczą Banku poprzez ukierunkowanie inwestowania na najbardziej bezpieczny i płynny rynek. Nadwyżki środków pieniężnych, poza pozycjami wynikającymi z umowy Systemu Ochrony i umowy zrzeczeniowej, inwestowane są w 7-dniowe bony pieniężne NBP.

W ramach pomiaru ryzyka Bank przeprowadza w okresach kwartalnych następujące testy warunków skrajnych:

- 1) wrażliwości – w oparciu o które szacowany jest kapitał wewnętrzny oraz wykonywany jest pomiar wpływu zmian parametrów makroekonomicznych na poziom ryzyka płynności;
- 2) scenariuszowe – w oparciu o które budowane są awaryjne plany płynności oraz wyznaczany jest poziom bufora płynności;
- 3) odwrócone – w oparciu o które wykonywane są doraźne analizy problemowe.

Wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są do budowy planów awaryjnych, wyznaczania poziomu limitów ograniczających ryzyko płynności oraz w procesach planowania finansowego i szacowania kapitału wewnętrznego.

Wyniki testów wskazują wielkość środków, które Bank zobowiązany jest uzyskać w celu zabezpieczenia wskaźnika płynności krótkoterminowej LCR na adekwatnym poziomie, a także wysokość kosztu pozyskania tych środków.

Plany awaryjne opracowane zostały na wypadek, gdyby rozwiązania normalnie stosowane w bieżącym zarządzaniu płynnością okazały się nieskuteczne. Wyniki testów warunków skrajnych wskazują, czy zaistniała sytuacja wymaga uruchomienia planów awaryjnych oraz przedstawiają wysokość koniecznych do poniesienia kosztów.

Polityka Banku w zakresie utrzymania rezerwy płynności zakłada, że zabezpieczeniem długoterminowego kredytowania będzie przede wszystkim osad bazy depozytowej.

W celu utrzymania rezerw płynności na adekwatnym poziomie Bank sporządza "Plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych", który podlega kwartalnej ocenie stopnia realizacji.

Transfer płynności w obrębie zrzeczenia ograniczają zapisy zawarte w Umowie Zrzeczenia i Umowie Systemu Ochrony SGB.

Zgodnie z zapisami w umowie zrzeczenia, Bank wszystkie nadwyżki środków deponuje w SGB- Bank S.A lub w papiery wartościowe, na których zakup zgodę wydaje Bank Zrzeszający, a jednocześnie ma prawo

do uzyskania wsparcia finansowego w formie kredytów lub pożyczek, których wysokość uzależniona jest od oceny Banku za jakość aktywów, a także uzyskania poręczeń i gwarancji.

Umowa Systemu Ochrony dopuszcza pomoc Bankowi w formach, które opisano wyżej, do wysokości 20% Funduszu Pomocowego.

Kalkulacje nadzorczych miar płynności i wskaźnika LCR sporządzane za dzień poprzedni, przekazywane są Zarządowi codziennie. Analizy narażenia Banku na ryzyko płynności przekazywane są na posiedzenia Zarządu raz w miesiącu za miesiąc ubiegły, a Radzie Nadzorczej po zakończeniu półrocza i zawierają dane obejmujące półrocze kalendarzowe.

Analizy sporządzane dla Zarządu i Rady Nadzorczej obejmują:

1. zestawienie źródeł finansowania,
2. wskaźniki:
  - 1) oceny struktury i trendów źródeł finansowania,
  - 2) stabilności depozytów,
  - 3) relacji,
  - 4) wczesnego ostrzeżenia,
3. lukę płynności, w tym limity luki,
4. analizy koncentracji, w tym limity koncentracji,
5. scenariusze sytuacji kryzysowej,
6. testy warunków skrajnych,
7. pozostałe limity.

3) RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej jest maksymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych przy minimalizacji ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na sytuację finansową Banku.

Bank identyfikuje podstawowe zagrożenia związane z ryzykiem stopy procentowej oraz stosuje odpowiednie metody zarządzania tym ryzykiem mające na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na różny poziom zmian przychodów i kosztów, co w konsekwencji ma pozwolić utrzymać zdolność do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych, jak i pozabilansowych, przy zapewnieniu pożądanego wyniku finansowego oraz realnej wartości posiadanych kapitałów. Bank działa w taki sposób, aby zmiana (w skali roku) wyniku odsetkowego netto w wyniku wzrostu/spadku stóp procentowych o 200 punktów bazowych nie przekraczała 14% funduszy własnych-wskaźnik graniczny akceptowalnego poziomu ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania i ryzykiem bazowym.

Badaniu i ocenie podlega wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy i fundusze własne.

Bank kształtuje strukturę aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych w taki sposób, aby uzyskać optymalne efekty w zakresie poziomu wyniku odsetkowego, przy zakładanych zmianach stóp procentowych; jednocześnie zachowany będzie warunek bezpieczeństwa wyniku odsetkowego przy nieoczekiwanej zmianie tych stóp w kierunku przeciwnym do zakładanego.

Wyznaczany poziom ryzyka stopy procentowej stanowi pochodną wielkości i kierunków zmian stóp procentowych oraz wielkości i kierunków luk niedopasowania.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów oraz zobowiązań pozabilansowych.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza, która w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny dotyczącej wszystkich aspektów zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym Banku.
- 2) Zarząd, który dokonuje oceny bieżącego i planowanego poziomu ryzyka stopy procentowej oraz odpowiada za adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Handlowy sprawuje nadzór nad kształtowaniem pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych. Prezes Zarządu sprawuje nadzór nad identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka stopy procentowej.
- 3) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (Komitet ZAP), który dokonuje oceny ryzyka stopy procentowej oraz analizuje kształtowanie się stóp procentowych w Banku, opiniuje również propozycje zmian w strukturze aktywów i pasywów w taki sposób, by ograniczyć poziom ryzyka stopy procentowej do granic wyznaczonych w limitach.
- 4) Wydział Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości, którego głównym zadaniem jest sporządzanie analiz wpływu ryzyka stopy procentowej na wyniki Banku oraz monitorowanie przestrzegania ustanowionych limitów.
- 5) Wydział Produktów i Systemów Bankowych, który zapewnia prawidłowość oprocentowania w systemie transakcyjnym oraz proponuje zmiany wysokości oprocentowania produktów znajdujących się w ofercie Banku.
- 6) wszystkie jednostki organizacyjne kształtujące poziom pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych, do których zadań należy w szczególności przyjmowanie depozytów, udzielanie kredytów, zakładanie depozytów Banku w Banku Zrzeszającym, zakup papierów wartościowych.

Bank zmienia swoje narażenie na ryzyko stopy procentowej przede wszystkim poprzez zarządzanie terminami przeszacowania stóp procentowych dla poszczególnych pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz ustalanie pożądaných parametrów oprocentowania produktów własnych.

W celu utrzymania założonego w planach strategicznych i rocznych planach finansowych profilu ryzyka, Bank prowadzi bieżący monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych, dokonuje własnych prognoz w zakresie możliwych wariantów zachowania się rynkowych stóp procentowych w przyszłości oraz zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku. Zwiększony nadzór dedykowany jest produktom bankowym związanym z długoterminowym zaangażowaniem Banku, co znajduje odzwierciedlenie w systemie ustalania niedopasowania poziomu aktywów oraz poziomu pasywów dla terminów przeszacowania powyżej 12 miesięcy.

Pomiar ryzyka stopy procentowej oraz zarządzanie nim w Banku obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe w wartości nominalnej i ma charakter skonsolidowany, co oznacza, że obejmuje ono łącznie wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku, a także całościowy, przez co należy rozumieć, że w analizach uwzględniane są wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej.

Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej jako podstawowe narzędzie stosuje metodę luki stopy procentowej, a ponadto metodę symulacji dochodu, analizę podstawowych wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej oraz badanie wpływu zmian stóp procentowych o (+/-) 100p.b. na wartość ekonomiczną Banku.

Maksymalna zmiana wartości ekonomicznej banku na skutek zmian stóp procentowych o 100p.b. wystąpiła na dzień 30.04.2018r. i wynosiła 1,03% funduszy własnych.

W celu kontroli ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej wprowadzono system limitów ograniczających poziom ryzyka.

Analizy narażenia banku na ryzyko stopy procentowej sporządzane są w cyklach miesięcznych i z taką częstotliwością przedstawiane Zarządowi Banku i Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami. Rada Nadzorcza w cyklach półrocznych otrzymuje zestawienia sporządzane na podstawie analiz miesięcznych przedkładanych Zarządowi.

Bank przeprowadza także badania sytuacji szokowej (testy warunków skrajnych) określające:

- 1) maksymalną wysokość zmian wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego; wynik testu warunków skrajnych, stanowiący integralną część analizy, stanowi podstawę do oszacowania kapitału wewnętrznego na ryzyko stopy procentowej;
- 2) zmianę wartości ekonomicznej banku na skutek zmian stóp procentowych o 200p.b.

Na dzień 31.12.2018r. Bank oszacował, że na ryzyko stopy procentowej zobowiązany jest alokować fundusze własne w wysokości 4.034.847,97zł.

W 2018r. największy wpływ na potencjalne zmiany w wyniku odsetkowym wywierało ryzyko związane z niedopasowaniem terminów zmian oprocentowania poszczególnych pozycji w portfelu Banku.

Depozyty bez określonego terminu wymagalności z oprocentowaniem zmiennym Bank przyporządkowuje do terminów przeszacowania wynikających z charakteru stopy referencyjnej, o którą oparto poszczególne pozycje, natomiast pasywa o stałym oprocentowaniu kwalifikuje w dacie ich zapadalności / wymagalności – według układu płynnościowego.

W procesie pomiaru ryzyka stopy procentowej nie uwzględniano tendencji do przedterminowej spłaty należności.

Na dzień 31.12.2018r. kwota zmiany w wyniku odsetkowym spowodowana możliwością obniżenia stóp procentowych o 200 punktów bazowych stanowi 12,14% funduszy własnych banku.

4) RYZYKO WALUTOWE

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka walutowego jest ograniczanie ekspozycji na ryzyko kursowe poprzez dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych; w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się czasowe utrzymywanie otwartych pozycji walutowych netto w takiej wysokości, aby regulacyjny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego nie przekraczał 0,7% funduszy własnych.

Bank prowadzi działalność dewizową w ramach posiadanych uprawnień, zapewniając klientom kompleksową obsługę w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego, przy założeniu, że transakcje wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym nie będą miały charakteru spekulacyjnego a służyć będą zamykaniu pozycji klientów.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem walutowym w Banku, podejmując strategiczne i średnioterminowe decyzje na podstawie przedstawianego dwa razy w roku raportu odnoszącego się do oceny ryzyka walutowego.
- 2) Zarząd, który odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem walutowym.
  - Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Handlowy sprawuje nadzór nad kształtowaniem pozycji bilansowych wrażliwych na ryzyko walutowe,
  - Prezes Zarządu sprawuje nadzór nad identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolą ryzyka walutowego,
  - Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Finansowy sprawuje nadzór nad prowadzeniem ksiąg rachunkowych.
- 3) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, który pełni funkcję opiniodawczą dla Zarządu.
- 4) Wydział Produktów i Systemów Bankowych, którego zadaniem jest między innymi ustalanie kursów walutowych, utrzymywanie płynności walutowej oraz kształtowanie pozycji walutowych w sposób zapewniający przestrzeganie ustanowionych limitów.

- 5) Główny Księgowy, który odpowiada za prawidłowość wyceny bilansowej.
- 6) Wydział Operacji Międzybankowych odpowiadający za ewidencję i kontrolę operacji bankowych, a także za przeprowadzanie rozliczeń międzybankowych i międzyoddziałowych.
- 7) Wydział Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości, który przede wszystkim monitoruje pozycje walutowe Banku, sporządza analizy narażenia Banku na ryzyko walutowe, wylicza regulacyjny wymóg kapitałowy oraz szacuje wewnętrzny wymóg kapitałowy na to ryzyko.
- 8) Wydział Kontroli Wewnętrznej, który odpowiada za prawidłowość działania, identyfikację zagrożeń i wskazanie sposobu ich eliminacji.

Z uwagi na nieznaczącą skalę prowadzonej działalności walutowej, Bank analizuje przede wszystkim kształtowanie się indywidualnych pozycji walutowych oraz pozycji całkowitej, kontroluje płynność walutową oraz przestrzeganie ustanowionych limitów.

Bank ogranicza ryzyko walutowe poprzez ustanowienie i monitorowanie limitów na otwarte pozycje walutowe oraz poziom walutowych aktywów płynnych. W 2018r. przekroczenia limitów nie wystąpiły.

Dla poszczególnych walut Bank przeprowadza test warunków skrajnych, który wskazuje potencjalne zagrożenia dla wyniku finansowego Banku i wskazuje stopień obciążenia funduszy własnych w sytuacji szokowej.

Na dzień 31.12.2018 roku całkowita pozycja walutowa wynosiła 63.396,26 PLN. Limit 0,7% funduszy własnych przeznaczony na regulacyjny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego nie został przekroczony.

W 2018r. nie powstał regulacyjny wymóg kapitałowy na to ryzyko, a także nie wystąpiła konieczność utworzenia wewnętrznego wymogu kapitałowego.

5) RYZYKO OPERACYJNE

Celem strategicznym w zakresie ryzyka operacyjnego jest optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania, racjonalizacja kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne.

Bank wdrażając efektywną strukturę zarządzania ryzykiem operacyjnym, określił role i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym tworzą: akty normatywne opisujące ten system, struktura organizacyjna systemu, narzędzia informatyczne wspomagające realizację procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz informacje o incydentach i zdarzeniach zaistniałych w obszarze wymienionego ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest realizowany w sposób ciągły i stanowi integralny element procesu zarządzania Bankiem. W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą wszyscy pracownicy.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność a także nadzoruje zgodność polityki Banku w zakresie podejmowanego ryzyka, w tym zagadnień obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa teleinformatycznego, ze strategią i planem finansowym Banku.
- 2) Zarząd, który wprowadza strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka, podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank oraz zapewnia zarządzanie obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa teleinformatycznego w sposób poprawny i efektywny; w szczególności nadzór nad ryzykiem operacyjnym sprawuje Prezes Zarządu.
- 3) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (Komitet ZAP) pełni funkcje analityczne, doradcze i wspomagające w stosunku do Zarządu w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym.

- 4) Komitet ds. rozwoju IT i bezpieczeństwa Banku Spółdzielczego we Wschowie realizuje zdania określone w polityce ciągłości działania, pełni funkcje koordynujące zgodność działań w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego z celami i potrzebami Banku oraz funkcję opiniodawczą dla Zarządu.
- 5) Wydział Informatyki zapewnia prawidłowe działanie i bezpieczeństwo systemu informatycznego, sporządza raporty z obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa teleinformatycznego w zakresie nieobjętym raportowaniem przez Wydział Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości przedstawia je odpowiednim komórkom i organom Banku.
- 6) Wydział Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości opracowuje i aktualizuje metodykę zarządzania ryzykiem operacyjnym, inicjuje wprowadzanie oraz rozwijanie narzędzi wspomagających zarządzanie ryzykiem, sporządza raporty i przedstawia je odpowiednim komórkom i organom Banku.
- 7) Dyrektorzy/Kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych Banku odpowiadają za identyfikację ryzyka operacyjnego w danej jednostce/komórce, podejmują działania ograniczające potencjalne zagrożenia w obszarze ryzyka operacyjnego oraz łagodzące negatywne skutki zrealizowania tego ryzyka; przeprowadzają okresową kontrolę incydentów zarejestrowanych w programie informatycznym wspierającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym.
- 8) Menadżerowie ryzyka operacyjnego rejestrują incydenty i zdarzenia operacyjne niezarejestrowane przez pracowników, również te, o których wiedza pochodzi z raportów pokontrolnych.
- 9) Pracownicy Banku, bez względu na zajmowane stanowisko, zobowiązani są do podejmowania działań ograniczających możliwość wystąpienia ryzyka i ograniczenia jego skutków oraz rejestrowania incydentów i zdarzeń operacyjnych w aplikacji OPERISK oraz rejestrze zdarzeń w obcych bankach.
- 10) Wydział ds. zgodności i kontroli wewnętrznej dokonuje przeglądów poprawności realizacji procesu zarządzania tym ryzykiem.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank identyfikuje procesy (a w ich ramach krytyczne procesy biznesowe oraz procesy kluczowe), ryzyko powstające w produktach, procesach, systemach istniejących, nowych oraz na etapie ich zmian, dokonuje pomiaru, oceny, monitorowania i kontroli ryzyka, a ponadto stosuje narzędzia redukcji w celu ograniczenia skutków mogących wystąpić zdarzeń operacyjnych.

Identyfikacja ryzyka następuje w celu zapobiegania powstawaniu nieakceptowanego jego poziomu w działaniach realizowanych przez Bank, w szczególności w celu zapobiegania powstawaniu zagrożeń dla zachowania ciągłości działania Banku.

Bank prowadzi działalność detaliczną, i do wyliczania wymogów kapitałowych w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę wskaźnika bazowego, wobec czego nie stosuje podziału na linie biznesowe.

Bank rejestruje wszystkie incydenty i zdarzenia operacyjne, również te, dla których strata potencjalna $\geq 0,00$ zł.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odnosi się do:

- 1) struktury organizacyjnej Banku oraz jej adekwatności do realizacji celów strategicznych,
- 2) czynności wykonywanych przez pracowników,
- 3) adekwatności kwalifikacji pracowników oraz ich rozwoju do potrzeb Banku,
- 4) zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 5) przeciwdziałania dyskryminacji pracowników m.in. ze względu na wiek, płeć, przekonania, przynależność do partii politycznej, organizacji i związków zawodowych,
- 6) zapobiegania działalności przestępczej pracowników oraz innych osób na szkodę Banku,
- 7) procesów realizowanych przez kanały dystrybucji produktów (tradycyjne i elektroniczne) wykorzystywanych przez Bank,
- 8) bezpieczeństwa fizycznego i teleinformatycznego,
- 9) postępowania w sytuacjach zagrożenia bieżącego funkcjonowania Banku,

- 10) zdarzeń, których skutki dotyczą Bank, natomiast ich przyczyny znajdują się poza jego bezpośrednią kontrolą,
- 11) usług świadczonych w ramach współpracy z kontrahentami na podstawie umów o wykonywanie czynności należących do zakresu działania Banku oraz innych umów,
- 12) ubezpieczeń oraz odszkodowań,
- 13) adekwatności polityki i praktyki ubezpieczeniowej Banku w relacji do ponoszonego ryzyka,
- 14) nowych i istniejących produktów, projektów oraz procesów.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym jest adekwatne do poziomu generowanego ryzyka oraz uwzględnia:

- 1) specyfikę i złożoność wykonywanych czynności generujących ryzyko operacyjne,
- 2) realizowane procesy,
- 3) rozproszenie geograficzne jednostek organizacyjnych Banku,
- 4) liczbę oraz wartość dokonywanych i przetwarzanych transakcji,
- 5) funkcjonowanie systemów informatycznych,
- 6) posiadane mechanizmy kontroli i ochrony,
- 7) w celu właściwej identyfikacji ryzyka operacyjnego Bank gromadzi dane o zdarzeniach operacyjnych, które wystąpiły w podmiotach funkcjonujących w otoczeniu Banku.

W ramach analizy ryzyka operacyjnego Bank:

- 1) sporządza rejestr incydentów z tytułu ryzyka operacyjnego, protokół badania ryzyka oraz mapę ryzyka,
- 2) oblicza prawdopodobieństwo wystąpienia incydentów z uwzględnieniem częstotliwości oraz dotkliwości w poszczególnych kategoriach zdarzeń,
- 3) dokonuje klasyfikacji incydentów ze względu na rodzaj strat,
- 4) sporządza analizę kluczowych wskaźników ryzyka (KRI),
- 5) sporządza test warunków skrajnych.

Raporty z przeprowadzonych analiz ryzyka operacyjnego przedkładane są w cyklach kwartalnych Komitetowi ZAP oraz Zarządowi, a w cyklach półrocznych Radzie Nadzorczej.

Do oceny stopnia narażenia Banku na ryzyko operacyjne wykorzystuje się jako odnośnik wskaźnik bazowy, poprzez określenie, jaką część wskaźnika bazowego stanowią straty i potencjalne straty wycenione zgodnie z Zasadami stosowanymi w Banku.

Bank przeprowadza proces samooceny ryzyka operacyjnego w formie ankiety wśród pracowników Banku. Celem ankiety jest rozpoznanie w Banku zjawisk, które mogą powodować zwiększenie narażenia Banku na wystąpienie zdarzeń operacyjnych, zwiększenie świadomości występowania ryzyka u pracowników, a także przygotowania działań zapobiegających (lub zmniejszających) ewentualnym negatywnym skutkom dla wyników i bezpieczeństwa Banku. Raport z przeprowadzonej samooceny przekazywany jest Komitetowi ZAP i Zarządowi.

Bank zidentyfikował procesy występujące w swojej działalności oraz wyodrębnił z nich procesy kluczowe i krytyczne.

Na zidentyfikowane procesy kluczowe, warunkujące realizację strategii Banku, opracowano procedury pracy w trybie normalnym oraz działania w sytuacjach stresowych.

Na zagrożenia w obszarach szczególnie narażonych na ryzyko i mogących istotnie wpłynąć na bezpieczeństwo lub wynik finansowy Bank opracował plany awaryjne i plany ciągłości działania.

Bank zarządza ryzykami bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego jako podgrupą ryzyka operacyjnego stosując te same zasady w zakresie identyfikacji, szacowania, raportowania oraz innych aspektów zarządzania ryzykami.

Główne działania Banku związane z redukcją ryzyka operacyjnego ukierunkowane są na prewencję i podnoszenie kwalifikacji i świadomości zagrożeń wśród pracowników Banku. Działania prewencyjne dotyczą incydentów charakteryzujących się niewielką stratą i wielką częstotliwością występowania oraz dotyczą zastosowania narzędzi ryzyka, które ograniczą częstotliwość występowania.

W celu ograniczania ryzyka operacyjnego Bank transferuje ryzyko mogące powstać w majątku Banku poprzez outsourcing sprzętu i system ubezpieczeń mienia, ponadto stosuje różnorodne metody ograniczania ryzyka dostosowane do poszczególnych obszarów działania Banku narażonych na wystąpienie incydentów operacyjnych.

W przypadku identyfikacji zagrożeń mogących spowodować istotne zdarzenia ryzyka operacyjnego lub w inny sposób istotnie wpłynąć na wyniki banku lub jego bezpieczeństwo, a także w obszarach szczególnie narażonych na ryzyko podejmowane są dodatkowe działania, zależne od charakteru i skali ryzyka.

Bank określił w swojej działalności niezbędne do zarządzania ryzykiem operacyjnym podstawowe procesy:

- 1) obsługi klienta,
- 2) zatrudnienia, współpracy i zwolnienia pracownika,
- 3) administrowania programami informatycznymi,
- 4) administrowania zasobami Banku.

W 2018r. regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywał narażenie Banku na ryzyko operacyjne, w związku z tym nie wystąpiła konieczność utworzenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na to ryzyko.

Sumę strat brutto (zrealizowanych i niezrealizowanych) z tytułu ryzyka operacyjnego z podziałem na klasy zdarzeń przedstawia poniższa tabela:

Kategorie zdarzeń ryzyka operacyjnego		RAZEM
1. Oszustwa wewnętrzne	1. Działania nieuprawnione	30,00
	2. Kradzież i oszustwo	13 631,31
2. Oszustwa zewnętrzne	1. Kradzież i oszustwo	33 347,63
	2. Bezpieczeństwo systemów	0,00
3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	1. Stosunki pracownicze	24 337,00
	2. Bezpieczeństwo środowiska pracy	0,00
	3. Podziały i dyskryminacja	0,00
4. Klienci, produkty i praktyka biznesowa	1. Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	60 515,16
	2. Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	0,00
	3. Wady produktów	500,00
	4. Klasyfikacje klienta i ekspozycje	4 000,00
	5. Usługi doradcze	0,00
5. Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	823,41
6. Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Systemy	56 368,45
7. Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	1. Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	114 713,39
	2. Monitorowanie i sprawozdawczość	0,00
	3. Napływ i dokumentacja klientów	9 839,00
	4. Zarządzanie rachunkami klientów	269 397,46
	5. Kontrahenci niebędący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	0,00
	6. Sprzedawcy i dostawcy	0,00

6) RYZYKO KAPITAŁOWE

Część A-Fundusze i regulacyjny wymóg kapitałowy

1. Fundusze własne

1.1 Wartość poszczególnych składników i pomniejszeń kapitału podstawowego Tier I, pozycji dodatkowych kapitału podstawowego Tier I, kapitału Tier II

	wartość w złotych
Kapitał Tier I	111 656 494,62
Kapitał Tier I podstawowy	109 953 304,60
- Fundusz udziałowy	930 000,00
- Kapitał rezerwowy	80 611 420,59
- Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	27 525 000,00
- Zyski zatrzymane	0,00
- Skumulowane inne całkowite dochody (fundusz z aktualizacji wyceny)	1 492 357,22
Pomniejszenia kapitału podstawowego	(-) 605 473,21
- Wartości niematerialne i prawne	(-) 591 833,42
- Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	(-) 13 639,79
Kapitał Tier I dodatkowy	1 703 190,02
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym Tier I, podlegających zasadzie praw nabytych	1 703 190,02
Nadwyżka pomniejszeń AT1 Ponad kwotę AT1(pomniejszenie w CET 1)	(-) 0,00
Kapitał Tier II	9 554 787,26
Inne korekty w okresie przejściowym	2 554 787,26
Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego	7 000 000,00
Fundusze własne (Kapitał Tier I + Kapitał Tier II)	121 211 281,88

Opis instrumentów w kapitale podstawowym Tier I, pozycjach dodatkowych kapitału podstawowego Tier I, kapitale Tier II

1. Fundusze własne Banku obejmują:
  - 1) kapitał Tier I,
  - 2) kapitał Tier II.
2. Kapitał Tier I Banku obejmuje:
  - 1) kapitał podstawowy Tier I, na który składają się:
    - a) wpłacony fundusz udziałowy;
    - b) zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, po uzyskaniu zgody KNF;
    - c) niepodzielony zysk z lat ubiegłych, po podjęciu przez Bank decyzji potwierdzającej ostateczny wynik finansowy;
    - d) w ramach skumulowanych, innych całkowitych dochodów:
      - fundusz aktualizacji wyceny majątku trwałego,
      - kapitał z aktualizacji instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”;
    - e) kapitał rezerwowy;
    - f) fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej;
  - 2) pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:
    - a) wartości niematerialne i prawne według wartości bilansowej;

- b) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do funduszy podstawowych Tier I, jeżeli KNF uznała, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku;
  - c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji;
  - d) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji;
  - e) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania, strata netto bieżącego okresu, w tym utworzone rezerwy i odpisy aktualizujące odnoszące się do odsetek, których skutki nie zostały odniesione na fundusze;
  - f) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności;
  - g) pozycje, które należy odliczyć od pozycji dodatkowych w Tier I, których wartość przekracza wartość kapitału dodatkowego Tier I;
  - h) dodatkowe korekty wartości jako 0,1% sumy wartości bezwzględnej aktywów i zobowiązań wycenianych według wartości godziwej;
- 3) kapitał dodatkowy Tier I, który stanowi:
- a) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art.52 CRR;
  - b) w ramach korekt okresu przejściowego – obligacje zaliczone do funduszy własnych banku na podstawie „Uchwały KNF nr 314/2009 z dnia 14 października 2009r. w sprawie innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy podstawowych banku, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy podstawowych banku”;
- 4) pomniejszenia dodatkowego kapitału podstawowego:
- a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do dodatkowego kapitału podstawowego, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
  - b) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
  - c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji,
  - d) pozycje, które należy odliczyć od pozycji Tier II, których wartość przekracza wartość kapitału Tier II.
3. Kapitał Tier II Banku obejmuje:
- 1) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art.63 CRR;
  - 2) pożyczki podporządkowane;
  - 3) rezerwę na ryzyko ogólne do wysokości 1,25% aktywów ważonych ryzykiem;
  - 4) pomniejszenia kapitału Tier II:
    - a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do kapitału Tier II, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
    - b) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
    - c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.

1.2 Główne cechy instrumentów w kapitale podstawowym Tier I oraz instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I i Tier II emitowanych przez Bank

1	Emitent	Bank Spółdzielczy we Wschowie	Bank Spółdzielczy we Wschowie	Bank Spółdzielczy we Wschowie
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	Nie dotyczy	Seria A/2010	Seria B/2010
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie
	<i>Ujmowanie w kapitale regulacyjnym</i>			
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Kapitał podstawowy Tier I oraz część niekwalifikowalna	Kapitał dodatkowy Tier I oraz kapitał Tier II	Kapitał dodatkowy Tier I oraz kapitał Tier II
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Niekwalifikowalne	Kapitał Tier II	Kapitał Tier II
6	Kwalifikowane na poziomie jednostkowym lub (sub-)skonsolidowanym /na poziomie jednostkowym oraz (sub-)skonsolidowanym	poziom jednostkowy	poziom jednostkowy	poziom jednostkowy
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)	Udział art.26 ust.3	Obligacja art.62	Obligacja art.62
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w min, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	930 000,00zł	784 120,25zł	3 473 857,03zł
		kwota 190 000,00zł wyłączana jest z kapitału regulacyjnego z uwagi na amortyzację wynikającą z okresu przejściowego	kwota 313 648,33zł ujęta jest w kapitale dodatkowym Tier I, kwota 470 471,92zł ujęta jest w kapitale Tier II, pozostała kwota wyłączana jest z kapitału regulacyjnego z uwagi na amortyzację	kwota 1 389 541,69zł ujęta jest w kapitale dodatkowym Tier I, kwota 2 084 315,34zł ujęta jest w kapitale Tier II, pozostała kwota wyłączana jest z kapitału regulacyjnego z uwagi na amortyzację
9	Wartość nominalna instrumentu	1 120 000,00zł	1 200 000,00zł	5 000 000,00zł
9a	Cena emisyjna	1 000,00zł	1 000,00zł	1 000,00zł
9b	Cena wykupu	1 000,00zł	1 000,00zł	1 000,00zł
10	Klasyfikacja księgową	Fundusz udziałowy	Emisja własnych papierów wartościowych	Emisja własnych papierów wartościowych
11	Pierwotna data emisji	Nie dotyczy	2010-07-15	2010-12-13
12	Wiecyste czy terminowe	Terminowy	Terminowy	Terminowy
13	Pierwotny termin zapadalności	Nie dotyczy	2025-07-14	2025-12-12
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	Tak	Tak	Tak
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	Wymagana zgoda KNF dla udziałów wniesionych po dniu 28.06.2019r., członek Banku uczestniczy w podziale zysku za dany rok obrotowy proporcjonalnie do ilości zadeklarowanych udziałów i okresu ich posiadania	Wymagana zgoda KNF, odsetki od obligacji naliczane do daty wykupu (włącznie)	Wymagana zgoda KNF, odsetki od obligacji naliczane do daty wykupu (włącznie)
16	Kolejne terminy wykupu, jeżeli dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
	<i>Kupony / dywidendy</i>			
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna

		Oprocentowanie udziałów nie może przekroczyć czterokrotności oprocentowania 12-miesięcznych wkładów terminowych dla osób fizycznych, obowiązującego w Banku na dzień 31 grudnia roku obrotowego, za który dokonuje się podziału nadwyżki		
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik		Stawka WIBOR 6M powiększona o marżę w wysokości 3 punktów procentowych	Stawka WIBOR 6M powiększona o marżę w wysokości 3 punktów procentowych
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacenia dywidendy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	Uznaniowe	Nie dotyczy	Nie dotyczy
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	Uznaniowe	Nie dotyczy	Nie dotyczy
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie	Nie
22	Nieskumulowane czy skumulowane	Nieskumulowane	Nieskumulowane	Nieskumulowane
23	Zamienne czy niezamienne	Niezamienne	Niezamienne	Niezamienne
24	Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące zamianę	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
25	Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
26	Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
27	Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
30	Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
33	W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)	W trybie i na zasadach określonych w ustawie Prawo bankowe i ustawie Prawo spółdzielcze	Obligacja stanowiąca zobowiązanie podporządkowane. W przypadku ogłoszenia upadłości Emitenta lub jego likwidacji, roszczenia Obligatariuszy zaspokajane są w ostatniej kolejności	Obligacja stanowiąca zobowiązanie podporządkowane. W przypadku ogłoszenia upadłości Emitenta lub jego likwidacji, roszczenia Obligatariuszy zaspokajane są w ostatniej kolejności
36	Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Tak	Tak
37	Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy	Nie dotyczy	Brak wieczystości, nie posiada niższego poziomu	Brak wieczystości, nie posiada niższego

		podporządkowania niż instrumenty w TIER II	poziomu podporządkowania niż instrumenty w TIER II

1.3 Opis wszystkich ograniczeń zastosowanych do obliczenia funduszy własnych zgodnie z CRR oraz instrumentów, filtrów ostrożnościowych i odliczeń, do których te ograniczenia mają zastosowanie.

➤ Fundusz udziałowy

1. Bank wykazuje w funduszach własnych w ramach funduszu udziałowego bezpośrednio udziały opłacone do dnia 28 czerwca 2013 roku.
2. Bank zalicza do funduszy własnych udziały opłacone po dacie 28 czerwca 2013 roku po uzyskaniu zgodny KNF.

Fundusz udziałowy na dzień	2018-12-31
- wartość bilansowa	1 120 000,00
- wartość udziałów opłaconych po 28 czerwca 2013 roku	-190 000,00
Fundusz udziałowy przyjęty do wyliczania współczynnika wypłacalności	930 000,00

➤ Fundusz aktualizacji wyceny instrumentów zakwalifikowanych do portfela "dostępne do sprzedaży"

Skutki wyceny instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży” Bank wykazuje w rachunku funduszy własnych, w ramach skumulowanych, innych całkowitych dochodów, według następujących zasad:

- 1) Bank uwzględni w obliczeniach pozycji kapitału podstawowego Tier I kapitał z aktualizacji instrumentów dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”;

Fundusz aktualizacji wyceny instrumentów zakwalifikowanych do portfela "dostępne do sprzedaży" na dzień	2018-12-31
- wartość bilansowa	1 715 825,39
- podatek dochodowy odroczony	-326 009,00
Fundusz aktualizacji wyceny instrumentów zakwalifikowanych do portfela "dostępne do sprzedaży" zaliczony do funduszy własnych Banku na potrzeby obliczania współczynnika wypłacalności	1 389 816,39

➤ Fundusz aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych

Fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych Bank wykazuje w rachunku funduszy własnych w ramach skumulowanych, innych całkowitych dochodów, według następujących zasad:

- 1) Bank uwzględni w obliczeniach pozycji kapitału podstawowego Tier I kapitał z aktualizacji;

Fundusz aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych na dzień	2018-12-31
- wartość bilansowa	102 540,83
Fundusz aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych zaliczony do funduszy własnych Banku na potrzeby obliczania współczynnika wypłacalności	102 540,83

➤ Wyemitowane obligacje

Wyemitowane przez Bank obligacje, na mocy „Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 314/2009 z dnia 14 października 2009 roku w sprawie innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy podstawowych banku, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy podstawowych banku” Bank wykazuje w pozycjach dodatkowych funduszy podstawowych Tier I (jako korekty okresu przejściowego) według poniższych zasad:

- 1) podstawą obliczeń do wyznaczania podstawy amortyzacji obligacji jest kwota instrumentów wyemitowanych do dnia 31.12.2011r. i pozostająca w obiegu na dzień 31.12.2012r.;
- 2) począwszy od 2014r. kwota podstawy amortyzacji obligacji jest umniejszana w kolejnych latach odpowiednio o: w 2014r. o 20%, w latach 2015 do 2021 o 10% każdego roku, jednorazowo 10% pierwszego dnia 2022 roku;
- 3) Bank do umniejszania stosuje amortyzację jednorazową, to znaczy stosownych pomniejszeń dokonuje na początku roku kalendarzowego za cały rok;
- 4) zamortyzowane kwoty obligacji, Bank wykazuje jako instrumenty zaliczane do kapitału Tier II (jeżeli spełniają one warunki wynikające z art. 63 CRR);
- 5) niezależnie od stosowania zasady amortyzowania kwot obligacji, o których mowa powyżej, Bank stosuje amortyzację tych instrumentów ze względu na termin wymagalności.

Wyemitowane przez bank obligacje na dzień	2018-12-31
- wartość bilansowa	6 200 000,00
- amortyzacja w 2014 - 2018 roku	-3 720 000,00
- amortyzacja z funduszy ze względu na termin wymagalności	-776 809,98
Wyemitowane obligacje zaliczane do kapitału Tier I	1 703 190,02
- amortyzacja w 2014 - 2018 roku	3 720 000,00
- amortyzacja z funduszy ze względu na termin wymagalności	-1 165 212,74
Wyemitowane obligacje zaliczane do kapitału Tier II	2 554 787,26

➤ **Bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe**

1. Bank pomniejsza kapitał podstawowy Tier I o:
  - 1) nadwyżkę zaangażowania kapitałowego w instrumenty zaliczane do kapitału podstawowego Tier I podmiotów sektora finansowego, w których Bank dokonał znacznej inwestycji nad 10% kapitału podstawowego Tier I Banku obliczonego bez uwzględniania pomniejszeń, o których mowa w §7 ust.2 pkt 2 lit. d, g oraz pomniejszeń z tytułu aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartych na przyszłej rentowności i wynikających z różnic przejściowych;
  - 2) nadwyżkę kwoty aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego uzależnionych od przyszłej rentowności nad 10% kapitału podstawowego Tier I Banku obliczonego bez uwzględniania pomniejszeń, o których mowa w §7 ust.2 pkt 2 lit. d, g oraz pomniejszeń z tytułu aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartych na przyszłej rentowności i wynikających z różnic przejściowych;
  - 3) nadwyżkę łącznej kwoty zaangażowania kapitałowego w instrumenty zaliczane do kapitału podstawowego Tier I podmiotów sektora finansowego, w których Bank dokonał znacznej inwestycji i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego uzależnionych od przyszłej rentowności i wynikających z różnic przejściowych ponad 17,65% kapitału podstawowego Tier I Banku obliczonego bez uwzględniania pomniejszeń, o których mowa w §7 ust.2 pkt 2.
2. Pozycjom wyłączonym z odliczeń nie spełniającym warunków progowych zawartych w ust.7 nadaje się wagę ryzyka 250%.

Nazwa podmiotu	łączny udział kapitałowy w podmiocie w podziale na rodzaje kapitału			RAZEM
	udział kapitałowy w kapitał podstawowy Tier I podmiotu	udział kapitałowy w pozycje dodatkowe Tier I podmiotu	udział kapitałowy w kapitał Tier II podmiotu	
SGB-Bank SA Poznań	5 387 500,00	-	1 289 264,90	6 676 764,90
BPS SA Warszawa	42 245,00	-	-	42 245,00
BGŻ BNP PARIBAS SA Warszawa	1,00	-	-	1,00
SGB Leasing Sp. z o.o. Poznań	1 050 400,00	-	-	1 050 400,00
MACIF Życie	250,00	-	-	250,00
Krajowa SKOK	400,00	-	-	400,00
TUW SKOK	100,00	-	-	100,00
Concordia Polska TUW	62,00	-	-	62,00
TUW Warszawa	30,00	-	-	30,00
	6 480 988,00	-	1 289 264,90	7 770 252,90

Bank dokonał znacznej inwestycji kapitałowej w podmiot SGB Leasing Sp. z o.o. Kwota inwestycji stanowiła mniej niż 10% Kapitału podstawowego Tier I.

3. Informacje na temat poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku przedstawia poniższa tabela:

		A	B
Kapitał podstawowy Tier I: Instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	0,00	Art.26 ust.1, art.27, 28, 29, wykaz EUNB, o którym mowa w art.26 ust.3
	W tym: instrument typu 1	0,00	Wykaz EUNB, o którym mowa w art.26 ust.3
	W tym: instrument typu 2	0,00	Wykaz EUNB, o którym mowa w art.26 ust.3
	W tym: instrument typu 3	0,00	Wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3
2	Zyski zatrzymane	0,00	Art.26 ust.1 lit. C
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	82 103 777,81	Art.26 ust.1
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	27 525 000,00	Art.26 ust.1 lit. F
4	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art.484 ust.3 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	930 000,00	Art.486 ust.2
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 roku.	0,00	Art. 483 ust. 2
5	Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)	0,00	Art.84, 479, 480
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend	0,00	Art.26 ust.2
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	110 558 777,81	
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-13 639,79	Art.34, 105
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-591 833,42	Art.36 ust.1 lit. b) Art.37, art.472 ust.4
9	Zbiór pusty w UE	0,00	

10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartej na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art.38 ust.3)(kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. c) Art.38, art.472 ust.5
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	0,00	Art.33 lit. a)
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty	0,00	Art.36 ust.1 lit. d) Art. 40, 159, art.472ust.6
13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)	0,00	Art.32 ust.1
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań, wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji	0,00	Art.33 lit. b)
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)	0,00	Art. 36 ust.1 lit. e0 Art.41, art.472 ust.7
16	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. f) Art.42, art.472 ust.8
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. g) Art.44, art.472 ust.9
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. h) Art 43, 45, 46, art.49 ust.2 i 3, art.79, art.472 ust.10
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. i) Art.43, 45, 47, art.48 ust.1 lit. b), art.49 ust.1-3, art.79, 470, art.472 ust.11
20a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1 250%, jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia	0,00	Art.36 ust.1 lit. k)
20b	W tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. k) ppkt (i), art.89-91
20c	W tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. k) ppkt (ii), art.243 ust.1 lit. b), art.244 ust.1 lit. b), art.258
20d	W tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. k) ppkt (iii), art.379 ust.3
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art.38 ust.3) (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. c) Art.38, art.48 ust.1 lit. a), art.470, art.472 ust.5
22	Kwota przekraczająca próg 15% (kwota ujemna)	0,00	Art.48 ust.1
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	0,00	Art.36 ust.1 lit. i) Art.48 ust.1 lit. b), art.470, art.472 ust.11
25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych	0,00	Art.36 ust.1 lit. c) Art. 38, art.48 ust.1 lit. a), art 470, art 472 ust. 5
25a	Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. a) Art.472 ust.3
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. l)

26	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art.467 i 468	0,00	
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanej straty 1	0,00	Art.467
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanej straty 2	0,00	Art.467
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanego zysku 1	0,00	Art.468
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanego zysku 2	0,00	Art.468
26b	Kwota, którą należy odjąć lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR	0,00	Art.481
	W tym:	0,00	Art.481
27	Kwalifikowane odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I, które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. j)
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-605 473,21	
29	Kapitał podstawowy Tier I	109 953 304,30	
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne	0,00	Art.51 i 52
31	W tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	0,00	
32	W tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	0,00	
33	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art.484 ust.4 i powiązane akcje emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I	1 703 190,02	Art.486 ust.3
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018	0,00	Art.483 ust.3
34	Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich	0,00	Art. 85, 86, 480
35	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne	0,00	Art. 486 ust.3
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	1 703 190,02	
37	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)	0,00	Art.52 ust.1 lit. b) Art.56 lit. a), art.57, art.475 ust.2
38	Udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	0,00	Art.56 lit. b), art.58 i art.475 ust.3
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.56 lit. c), art.59, 60, 79, art 475 ust.4
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.56 lit. d), art.59, 79, art.475 ust.4
41	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	0,00	
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art.472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0,00	Art.472, art.472 ust.3 lit. a), art.472 ust.4, art.472 ust.6, art. 472 ust.8 lit. a), art.472 ust.9, art.472 ust.10 lit. a), 472 ust.11 lit. a)

	W tym pozycje, które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.	0,00	
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art.475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0,00	Art.477, art.477 ust.3, art.477 ust.4 lit. a)
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.	0,00	
41c	Kwota, którą trzeba odjąć od lub dodać do kwoty kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR	0,00	Art.467, 468, 481
	W tym: .... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat	0,00	Art.467
	W tym: .... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków	0,00	Art.468
	W tym:	0,00	Art.481
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II, które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (kwota ujemna)	0,00	Art.56 lit. e)
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	0,00	
44	Kapitał dodatkowy Tier I	1 703 190,02	
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	111 656 494,62	
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	2 554 787,26	Art.62, 63
47	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art.484 ust.5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	0,00	Art.486 ust.4
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2018r.		Art.483 ust.4
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier II nieuwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich	0,00	Art. 87, 88, 480
49	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne	0,00	Art.486 ust.4
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	7 000 000,00	Art.62 lit. c) i d)
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	9 554 787,26	
52	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)	0,00	Art.63 lit. b) ppkt (i) Art.66 lit. a), art.67, art.477 ust.2
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	0,00	Art.66 lit. b), art.68 art.477 ust.3
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.66 lit. c), art.69, 70, 79, art.477 ust.4
54a	W tym: nowe udziały kapitałowe nie będące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego	0,00	
54b	W tym: udziały kapitałowe istniejące przed dniem 01 stycznia 2013r. i będące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego	0,00	
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.66 lit. d), art 69, 79, art.477 ust.4

56	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier II pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	0,00	
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art.472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0,00	Art.472, art.472 ust.3 lit. a), art.472 ust.4, art.472 ust.6, art.472 ust.8 lit. a), art.472 ust.9, art.472 ust.10 lit. a), 472 ust.11 lit. a)
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie strat itd.	0,00	
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art.475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0,00	Art.475, art.475 ust.2 lit. a), art. 475 ust.3, art.475 ust.4 lit. a)
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić np. krzyżowe powiązania kapitałowe w dodatkowych instrumentach w kapitale Tier I, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach dokonywanych w kapitale innych podmiotów sektora finansowego, itd.	0,00	
56c	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału Tier II w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR	0,00	Art.467, 468, 481
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat	0,00	Art.467
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków	0,00	Art.468
	W tym: ...	0,00	Art.481
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	0,00	
58	Kapitał Tier II	9 554 787,26	
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	121 211 281,88	
59a	Aktywa wazone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) 575/2013(tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	720 412 718,31	
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)	0,00	Art.472, art.472 ust.5, art.472 ust. 8 lit. b), art 472 ust.10 lit. b), art.472 ust. 11 lit. b)
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)	0,00	Art.475, art.475 ust.2 lit. b), art.475 ust.2 lit. c), art 475 ust.4 lit. b)
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)	0,00	Art.477, art.477 ust.2 lit. b), art.475 ust.2 lit. c), art 477 ust.4 lit. b)
60	Aktywa wazone ryzykiem razem	720 412 718,31	
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,26%	Art.92 ust.2 lit. a), art.465
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,50%	Art.92 ust.2 lit. b), art.465
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,83%	Art.92 ust.2 lit. c)

64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art.92 ust.1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	1,875%	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art.128, 129, 130
65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,875%	
66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0,00%	
67	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	-	
67a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	-	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art.131
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	13 507 738,47	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art.128
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	6 719 852,90	Art.36 ust.1 lit. h) Art. 45, 46, art.472 ust. 10 Art.56 lit. c), art 59, 60, art.475 ust.4, Art.66 lit. c), art.69, 70, art.477 ust.4
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	1 050 400,00	Art.36 ust.1 lit. i) Art.45, 48, 470, art.472 ust.11
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10%, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	3 663 396,47	Art.36 ust.1 lit. c) Art.38, 48, 470, art.472 ust.5
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)	7 000 000,00	Art. 62
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową	-	Art.62
78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)	-	Art.62
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów	-	Art.62
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	-	Art.484 ust.3, art.486 ust.2, 5
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	-	Art.484 ust.3, art.486 ust.2, 5
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	-	Art.484 ust.4, art.486 ust.3, 5
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	-	Art.484 ust.4, art.486 ust.3, 5
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	2 960 000,00	Art.484 ust.5, art.486 ust.4, 5
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	-	Art.484 ust.5, art. 486 ust.4, 5

4. Dźwignia finansowa

Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

		Kwota mająca zastosowanie
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	1 273 643 327,35
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości ale	0,00

	nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	
3	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	0,00
5	Korekta z tytułu transakcji finansowych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	0,00
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	37 771 733,97
EU-6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	0,00
EU-6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	0,00
7	Inne korekty	4 483 045,74
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	1 315 898 107,05

Ujawnienie wskaźnika dźwigni

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	1 273 643 327,35
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	4 483 045,74
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	1 278 126 373,09
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych		
4	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	0,00
5	Kwoty narzutu w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	0,00
EU-5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	0,00
6	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych jeżeli odliczono je od kwoty aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	0,00
7	(Odliczenia aktywów wierzycielności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	0,00
8	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	0,00
9	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	0,00
10	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	0,00
11	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4-10)	0,00
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych		
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania) po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	0,00
13	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzycielności gotówkowych w odniesieniu do aktywów tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	0,00
14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	0,00
EU-14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429 ust. 4 i art. 222 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	0,00
15	Ekspozycja z tytułu transakcji zawieranych przez pośrednika	0,00

EU-15a	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	0,00
16	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12-15a)	0,00
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	104 157 065,47
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	- 66 385 331,50
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	37 771 733,97
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)		
EU-19a	(Wyłączenie z ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013) (bilansowe i pozabilansowe)	0,00
EU-19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013) (bilansowe i pozabilansowe)	0,00
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	111 656 494,62
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	1 315 898 107,05
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni (MIN 3%)	8,49%
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	0,00
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0,00

Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:	1 278 126 373,09
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	1 278 126 373,09
EU-4	Obligacje zabezpieczone	0,00
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	163 727 749,00
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	37 545 870,00
EU-7	Institucje	319 264 284,00
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	218 421 200,00
EU-9	Ekspozycje detaliczne	255 472 502,00
EU-10	Przedsiębiorstwa	185 250 061,00
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	25 676 686,00
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	72 737 945,00

1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Strategia zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczym we Wschowie; Rozdział VII – Ryzyko nadmiernej dźwigni
2	Opis czynników które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	Czynniki wpływające na wskaźnik dźwigni to: wielkość sumy bilansowej banku, wielkość zobowiązań pozabilansowych o określonych wagach ryzyka

Na sumę wielkość aktywów składa się suma bilansowa Banku w kwocie 1 273 643 327,35zł pomniejszona o wartości niematerialne i prawne netto w kwocie 591 833,42zł oraz powiększona o wartość rezerw celowych i odpisów aktualizujących utworzonych w roku 5 074 879,16zł.

Na sumę wielkość pozycji pozabilansowych składa się wielkość pozycji pozabilansowych spełniająca kryteria rozporządzenia CRR.

Czynniki, które wywarły wpływ na wielkość współczynnika dźwigni to głównie wzrost funduszy Tier I i aktywów oraz wzrost udzielonych zobowiązań pozabilansowych.

5. Adekwatność kapitałowa

- 1) BS stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
  - a) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
  - b) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego
  - c) metodę podstawową w zakresie ryzyka walutowego.
- 2) Poniższa tabela przedstawia:
  - łączną kwotę ekspozycji według wyceny bilansowej po korektach rachunkowych, bez uwzględniania skutków ograniczania ryzyka kredytowego,
  - średnią kwotę ekspozycji
  - kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji.

Lp.	Nazwa kategorii ekspozycji (występujących w Banku)	Łączna wartość ekspozycji według wyceny bilansowej stan na dzień 31.12.2018r.	Średnia kwota ekspozycji w okresie od 01.01.2018r. do 31.12.2018r.	Kwota stanowiąca 8% ekspozycji ważonej ryzykiem stan na 31.12.2018r.
1	ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych,	140 890 110,60	91 806 175,13	732 679,29
2	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych,	31 856 713,01	31 714 586,00	504 381,01
3	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego,	8 258 879,70	1 465 517,21	270 389,68
4	ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju,	0,00	0,00	0,00
5	ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych,	0,00	0,00	0,00
6	ekspozycje wobec instytucji,	319 264 283,82	331 636 645,33	0,00
7	ekspozycje wobec przedsiębiorstw,	242 037 830,46	252 797 979,79	13 308 329,81
8	ekspozycje detaliczne,	276 900 130,85	280 366 536,45	13 935 638,93
9	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach,	264 482 217,96	222 578 574,17	15 466 082,02
10	ekspozycje, których dotyczy wykonanie zobowiązania,	25 855 253,31	36 417 633,46	2 127 988,85
11	ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem,	1 729 332,46	1 820 320,54	207 519,90
12	ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych,	0,00	0,00	0,00
13	pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne,	0,00	0,00	0,00
14	ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorców posiadających krótkoterminową ocenę kredytową,	0,00	0,00	0,00
15	ekspozycje związane z przedsiębiorstwem zbiorowego inwestowania,	11 910 456,13	10 031 778,90	742 029,51
16	ekspozycje kapitałowe,	11 736 207,02	11 688 758,62	1 064 944,56
17	inne ekspozycje.	47 361 950,45	53 358 435,41	2 626 065,07
	RAZEM	1 382 283 365,77	1 325 682 941,01	50 986 048,63

- 3) Poniższe zestawienie przedstawia poziom wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Lp.	Regulacyjny wymóg kapitałowy na:	Kwota
1.	ryzyko kredytowe	50 986 048,63
2.	ryzyko walutowe	0,00
3.	ryzyko operacyjne	6 647 448,84
4.	przekroczenie limitu znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym	0,00
Regulacyjny wymóg kapitałowy razem		57 633 497,47
Regulacyjny współczynnik wypłacalności		16,83%

Część B- wewnętrzny wymóg kapitałowy

Zagadnienia związane z przekształcaniem miar ryzyka w wymogi kapitałowe reguluje „Procedura szacowania kapitału wewnętrznego w Banku Spółdzielczym we Wschowie”.

Bank prowadzi wewnątrzbankowy proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP), na który składają się:

- 1) określenie polityki zarządzania ryzykiem i kapitałem;
- 2) identyfikacja wszystkich rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku i określenie istotnych rodzajów ryzyka;
- 3) kwantyfikacja i agregacja ryzyka;
- 4) oszacowanie oraz alokacja kapitału wewnętrznego;
- 5) monitoring i kontrola ryzyka oraz kapitału wewnętrznego.

Jako ryzyko istotne Bank uznaje te rodzaje ryzyka, które są objęte obliczaniem łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko dla banków, które nie posiadają portfela handlowego oraz rodzaje ryzyka wymienione w art. 79, 81, 83, 84, 85 i 86 Dyrektywy CRD IV.

Do ryzyk istotnych Bank zalicza następujące ryzyka, które podlegają szacowaniu kapitału wewnętrznego:

- 1) ryzyko kredytowe,
- 2) ryzyko koncentracji,
- 3) ryzyko płynności,
- 4) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- 5) ryzyko walutowe,
- 6) ryzyko operacyjne,
- 7) ryzyko kapitałowe.

Uznane za istotne ryzyko braku zgodności i ryzyko zarządzania (biznesowe) Bank pokrywa kapitałem wewnętrznym obliczonym dla ryzyka operacyjnego.

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka, tym samym oblicza łączną wielkość wymogu kapitałowego (kapitał wewnętrzny) w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego, co oznacza, że punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest kapitał regulacyjny, obliczony zgodnie z obowiązującymi w Banku procedurami opisującymi ten proces.

Do obliczania kapitału wewnętrznego Bank przyjmuje:

- 1) wartości kapitału regulacyjnego dla ryzyk: kredytowego, operacyjnego i walutowego,
- 2) wyniki weryfikacji ryzyk objętych tworzeniem kapitału regulacyjnego; w przypadku, gdy kapitał regulacyjny nie w pełni pokrywa te ryzyka, Bank zwiększa kwotę wymogów,
- 3) dla ryzyk nieobjętych regulacyjnym wymogiem kapitałowym:
  - a) wyniki testów warunków skrajnych dla ryzyk: płynności, stopy procentowej i walutowego,
  - b) kwoty przekroczenia dla limitów koncentracji: branżowej, zabezpieczeń, instrumentów finansowych, geograficznej, dużych ekspozycji kredytowych.

Na dzień 31.12.2018r. kapitał wewnętrzny wynosił 72.778.810,66zł.

7) RYZYKO BIZNESOWE

Ryzykiem biznesowym Bank zarządza poprzez opracowywanie planów strategicznych i ich modyfikację oraz opracowując plan ekonomiczno-finansowy. Opracowywanie ww. planów uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym oraz przeprowadzane testy warunków skrajnych (stress-testy).

Proces zarządzania ryzykiem biznesowym w Banku obejmuje identyfikację, pomiar, monitorowanie oraz raportowanie ryzyka.

Podział zadań i raportowanie.

- 1) Wydział Marketingu:
  - a) zbiera i opracowuje dane, w tym marketingowe, dotyczące wprowadzanych i modyfikowanych produktów, projektów oraz kampanii promocyjnych (np. analiza stopnia konkurencyjności Banku w zakresie polityki produktowej, badania promocji),
  - b) opracowuje i przekazuje Głównemu Księgowemu założenia do planu ekonomiczno-finansowego w terminach zgodnych z ich sporządzaniem,
  - c) opracowuje plan marketingowy zgodnie z założeniami strategii Banku i przedstawia kwartalnie sprawozdanie z jego wykonania Zarządowi Banku,
  - d) przeprowadza badania marketingowe (np. analiza zamkniętych rachunków, merchandising w oddziałach, badania satysfakcji klienta).
- 2) Główny Księgowy:
  - a) sporządza plan finansowy Banku i w cyklach kwartalnych przedstawia Zarządowi i Radzie Nadzorczej jego wykonanie,
  - b) współuczestniczy w opracowaniu Strategii Banku w terminach jej sporządzania.
- 3) Wydział Kadr przekazuje do Wydziału Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości dane do analizy rentowności Oddziałów, z podziałem na jednostki organizacyjne Banku, w zakresie:
  - a) zatrudnienia,
  - b) wynagrodzeń i narzutów na wynagrodzenia.
- 4) Wydział Informatyki przekazuje do Wydziału Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości dane do analizy rentowności Oddziałów, z podziałem na jednostki organizacyjne Banku, w zakresie:
  - a) ilości stanowisk i komputerów podłączonych do monitorów,
  - b) ilości bankomatów,
  - c) opłat z tytułu dzierżawy telefonów.
- 5) Wydział Produktów i Systemów Bankowych przekazuje do Wydziału Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości dane do analizy rentowności Oddziałów, z podziałem na jednostki organizacyjne Banku, w zakresie:
  - a) czynności gotówkowych, bezgotówkowych oraz banku internetowego,
  - b) kosztów ubezpieczenia,
  - c) ilości rozpatrzonych wniosków kredytowych.
- 6) Wydział Wierzytelności Trudnych przekazuje do Wydziału Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości dane do analizy rentowności Oddziałów w zakresie ilości rachunków kredytowych Oddziału Głogów dotyczące BSK administrowanych przez Wydział.
- 7) Wydział Ryzyk Bankowych i Sprawozdawczości sporządza analizę rentowności Oddziałów, a także przedstawia Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej wyniki testów warunków skrajnych otrzymane ze Spółdzielczego Systemu Ochrony.
- 8) Dyrektor Sieci Sprzedaży w okresach rocznych sporządza plan sprzedaży i przedstawia do zatwierdzenia Zarządowi Banku.
- 9) Dyrektor Wsparcia Sprzedaży w okresach kwartalnych sporządza realizację planu sprzedaży i raportuje Zarządowi Banku.
- 10) Komitet ZAP analizuje ryzyko biznesowe.

Sposób ograniczania ryzyka w procesie zarządzania uzależniony jest od skali i charakteru narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka i następuje przede wszystkim poprzez działania zapobiegawcze, limitowanie i transferowanie ryzyka.

Na niezidentyfikowane ryzyka, które mogą wystąpić w przyszłości, Bank tworzy rezerwę na ryzyko ogólne.

8) RYZYKO BRAKU ZGODNOŚCI

1. Bank dąży do zapewnienia zgodności w celu:
  - a) ograniczenia ryzyka braku zgodności, ryzyka prawnego, ryzyka reputacji oraz ryzyka operacyjnego;
  - b) ochrony interesów klientów;

- c) budowania korzystnego wizerunku Banku jako instytucji szanującej przepisy prawa, regulacje wewnętrzne, wytyczne regulatorów i przyjęte standardy postępowania.
2. Skutkami naruszeń compliance w zakresie ryzyka braku zgodności mogą być:
- wystąpienie sankcji prawnych bądź regulaminowych;
  - materialne straty finansowe;
  - naruszenie lub utrata reputacji Banku.
3. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności
- **Rada Nadzorcza** w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności:
- nadzoruje wykonywanie przez Zarząd obowiązków dotyczących zapewniania zgodności zarówno w ramach funkcji kontroli, jak i zarządzania ryzykiem braku zgodności;
  - zatwierdza niniejsze zasady (w tym regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności) i nadzoruje ich przestrzeganie;
  - co najmniej raz w roku ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank, w oparciu o okresowe (w tym roczne) raporty komórki do spraw zgodności oraz informacje od Zarządu;
  - informuje Spółdzielnię o wynikach oceny, o której mowa w pkt. 3).
- **Zarząd Banku** w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności m.in.:
- odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, w tym za ustanowienie stałej i skutecznie działającej komórki do spraw zgodności, organizację procesu zarządzania ryzykiem oraz nadzór nad jego funkcjonowaniem;
  - odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie oraz zapewnienie przestrzegania niniejszych zasad;
  - odpowiada za składanie sprawozdań Radzie Nadzorczej w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
  - w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu niniejszych zasad podejmuje środki naprawcze lub dyscyplinujące;
  - odpowiada za zapewnienie niezależności komórki ds. zgodności;
  - zapewnia odpowiednie zasoby kadrowe komórki ds. zgodności, niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz konieczne środki finansowe do systematycznego podnoszenia kwalifikacji;
  - zapewnia komórce ds. zgodności dostęp do dokumentów, informacji, potrzebnych danych do wykonywania obowiązków służbowych, w tym do uzyskiwania pomocy od pracowników odpowiednich komórek, a w przypadku zaistnienia potrzeby zamawiania ekspertyz zewnętrznych.
- **Zadania kadry kierowniczej podejmowane w działaniu podległych komórek i jednostek organizacyjnych:**
- udział w projektowaniu oraz wdrażaniu mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewniania zgodności;
  - nadzór nad przestrzeganiem zasad w zakresie ryzyka braku zgodności, a także innych regulacji wewnętrznych;
  - kształtowanie świadomości obowiązku przestrzegania panujących norm;
  - promowanie zasad dobrej praktyki bankowej i zachęcanie do przyjmowania postaw etycznych;
  - zaznajamianie podległych pracowników z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi;
  - monitorowanie zgodności wewnętrznych aktów prawnych z przepisami zewnętrznymi i wewnętrznymi oraz stanowiskami i wytycznymi regulatorów (w szczególności dot. centrali Banku);
  - identyfikacja ryzyka braku zgodności podczas bieżącej pracy, w szczególności podczas niezależnego testowania oraz współpracowanie z komórką ds. zgodności w zakresie oceny zidentyfikowanych w komórkach/jednostkach organizacyjnych Banku naruszeń compliance;
  - wykonywanie i nadzorowanie działań zaradczych zmierzających do obniżenia narażenia banku na ryzyko braku zgodności;
  - identyfikowanie potencjalnych i rzeczywistych konfliktów interesów występujących w ich obszarach odpowiedzialności.

➤ **Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani są do:**

- znajomości przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w zakresie wykonywanych przez nich obowiązków. W intranecie Banku na bieżąco Biuro Zarządu zamieszcza zmiany w przepisach wewnętrznych;
- bezwzględnego przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania. Informacja o zmianach w przepisach prawa prezentowana jest w intranecie Banku – repozytorium plików – Wydziału ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej – katalog Zmiany w przepisach prawa;
- informowania komórki ds. zgodności o przypadkach naruszeń compliance, w szczególności niezwłocznie w przypadku naruszeń o charakterze znaczącym lub krytycznym;
- zgłaszania do komórki ds. zgodności własnych pomysłów dotyczących możliwości ograniczania naruszeń compliance;
- dbałości o dobre imię Banku i godne jego reprezentowanie;
- lojalności wobec Banku, w którym są zatrudnieni;
- wykorzystywania posiadanej wiedzy i kwalifikacji w interesie Banku i jego klientów;
- niepodejmowania czynności, które mogłyby doprowadzić do konfliktu interesów pomiędzy nimi a Bankiem, w szczególności nie powinni podejmować działań konkurencyjnych wobec Banku, w którym są zatrudnieni;
- nienadużywania zajmowanego w Banku stanowiska do osiągnięcia nienależnych osobistych korzyści;
- okazywania szacunku wobec pracowników podległych, w tym w szczególności niestosowania jakichkolwiek form mobbingu lub dyskryminacji.

➤ **Komórka ds. ryzyka zgodności. W Banku rolę komórki ds. zgodności pełni Wydział ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej. Zadania komórki:**

- prowadzenie rejestru naruszeń compliance;
- sporządzanie na potrzeby Zarządu i Rady Nadzorczej informacji dotyczących stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności, zmian w poziomie ryzyka;
- przedstawianie Zarządowi propozycji działań, które będą miały na celu minimalizowanie powstałego ryzyka braku zgodności i ograniczanie występowania takich naruszeń przepisów prawa i norm postępowania w przyszłości;
- bieżące informowanie Zarządu o przypadkach występowania istotnych naruszeń compliance;
- monitorowanie na bieżąco zmian w zewnętrznych przepisach prawa; informowanie pracowników Banku o zaistniałych zmianach w zewnętrznych przepisach prawa, poprzez zamieszczenie zmian w intranecie Banku – repozytorium plików – Wydział ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej;
- opiniowanie nowych produktów lub procesów pod kątem ryzyka ewentualnego wystąpienia zdarzeń compliance;
- opiniowanie procedur wewnętrznych lub wzorów umów, pod kątem ich zgodności z zewnętrznymi przepisami prawa oraz występowania ewentualnych zapisów, które mogłyby wygenerować naruszenie compliance (z wyjątkiem wzorów przygotowywanych przez Spółdzielnię lub Bank Zrzeszający); Zadanie to wspomagane jest przez Kancelarię prawną, która dokonuje także weryfikacji dokumentów tworzonych przez Bank, w tym dokumentów niestandardowych pod względem formalno-prawnym;
- opiniowanie materiałów reklamowych Banku (z wyjątkiem materiałów przygotowywanych przez Bank Zrzeszający) pod względem posiadania wymaganych zapisów względem klientów banku;
- monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne, w tym przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz Spółdzielnię;
- monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez Prezesa Zarządu w wyniku niezależnego testowania i innych kontroli przeprowadzanych w Banku;
- projektowanie, wprowadzanie i stosowanie procedur i metodyk zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- kształtowanie świadomości istnienia ryzyka braku zgodności wśród pracowników Banku;

➤ w celu zapewnienia zgodności Pracownicy Banku, komórka ds. zgodności oraz członkowie organów Banku korzystają z pomocy świadczonej przez współpracujących z bankiem radców prawnych.

4. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności obejmowało w szczególności następujące obszary:
1. ochronę danych osobowych, zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych;
  2. ochronę konkurencji i konsumentów, zgodnie z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów;
  3. zwalczanie nieuczciwej konkurencji, zgodnie z ustawą o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji;
  4. przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom rynkowym, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym;
  5. zachowanie tajemnicy bankowej i tajemnicy przedsiębiorstwa, zgodnie z ustawą Prawo bankowe i ustawą o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji;
  6. przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
  7. kredyty konsumenckie, zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim;
  8. kredyty hipoteczne, zgodnie z ustawą o kredycie hipotecznym;
  9. obowiązki informacyjne Banku, zgodnie z ustawą Prawo bankowe;
  10. etykę bankową (dobre praktyki bankowe) zgodnie z Kodeksem Etyki Bankowej przyjętym przez Związek Banków Polskich;
  11. umowy outsourcingowe, zgodnie z ustawą Prawo bankowe;
  12. bancassurance;
  13. nietrafiona/nieuczciwa sprzedaż (misselling);
  14. uchwały i rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego;
  15. realizację zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne, w tym przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz Spółdzielnię.

5. Poziom ryzyka braku zgodności w 2018 roku uznano jako niski.

Straty z tytułu ryzyka na 31.12.2018 rok nie przewyższają 30% wskaźnika bazowego.

Nie ustalono nieprawidłowości krytycznych oraz znaczących w całym 2018 roku.

W stwierdzonych przypadkach naruszenia zgodności w 2018r. podjęte zostały działania naprawcze.

III Ekspozycje kapitałowe

Ujawnienia w zakresie aktywów obciążonych i wolnych od obciążeń

Formularz A – Aktywa						
			Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń	Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń
			010	040	060	090
010	Aktywa instytucji zgłaszającej		2 702 846,75	0,00	1 257 300 692,01	13 639 788,59
030	Instrumenty kapitałowe		0,00	0,00	8 411 980,69	0,00
040	Dłużne papiery wartościowe		0,00	0,00	147 763 309,23	0,00
120	Inne aktywa		2 702 846,75	0,00	1 101 125 402,09	13 639 788,59
Formularz B – Zabezpieczenia otrzymane						
			Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych	Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia		
			010	040		
130	Zabezpieczenia otrzymane przez					

	instytucję zgłaszającą				
150	Instrumenty kapitałowe	0,00	0,00		
160	Dłużne papiery wartościowe	0,00	0,00		
230	Inne zabezpieczenia otrzymane	0,00	0,00		
240	Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone lub papiery typu ABS				
Formularz C – Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania					
		Odpowiadające zobowiązania, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych	Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS		
		010	030		
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych	2 225 760,00	2 702 846,75		
D – Informacje o istotności obciążeń jeśli uznano za istotne		Pożyczka	Lokaty zabezp.		

1. Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne) według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na zyski kapitałowe	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na przyjętą strategię
1	Udziały	0,00	2 982 173,69
2	Akcje	0,00	5 429 807,00
4	Bankowe Papiery Wartościowe SGB-Banku SA utrzymywane do terminu zapadalności	0,00	3 324 226,33
x	Razem :	0,00	11 736 207,02
5	Jednostki uczestnictwa TFI	0,00	11 910 456,13
6	Certyfikaty inwestycyjne	0,00	1 729 332,46
x	Razem:	0,00	13 639 788,59
x	OGÓLEM	0,00	25 375 995,61

Akcje i udziały zaliczone do aktywów trwałych wycenia się według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności (Bankowe Papiery Wartościowe) wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości odnosi się na fundusz z aktualizacji wyceny. Wartość godziwa ustalana jest na podstawie wyceny jednostki uczestnictwa prezentowanej na stronie internetowej Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych.

2. Zestawienie papierów wartościowych według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w zł	Wartość rynkowa w zł	Wartość godziwa w zł
1	Udziały	2 982 173,69	-	2 982 173,69
2	Akcje	5 429 807,00	-	5 429 807,00
3	Bankowe Papiery Wartościowe	3 324 226,33	-	3 324 226,33
4	TFI - jednostki uczestnictwa	11 910 456,13	-	11 910 456,13
5	TFI - certyfikaty inwestycyjne	1 729 332,46	-	1 729 332,46
6	Obligacje komunalne	6 441 924,46		6 441 924,46
7	Obligacje komercyjne	1 014 303,00	-	1 014 303,00
8	Bony pieniężne NBP	136 982 855,44	-	136 982 855,44
9	Skrypty dłużne	0,00	-	0,00
	RAZEM	169 815 078,51	0,00	169 815 078,51

3. Rodzaje, charakter i kwoty ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych w podziale na: papiery notowane na giełdzie, odpowiednio zdywersyfikowane portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych oraz inne ekspozycje.

Rodzaje instrumentów	Kwota w zł
Instrumenty finansowe znajdujące się w obrocie giełdowym	0,00
Instrumenty finansowe znajdujące się w obrocie pozagiełdowym	158 078 871,49
Papiery wartościowe z ograniczoną zbywalnością, nie znajdujące się w obrocie na rynku regulowanym	0,00
Papiery wartościowe z ograniczoną zbywalnością	11 736 207,02
RAZEM	169 815 078,51

4. Zrealizowane zyski lub straty ze sprzedaży i likwidacji w ujęciu skumulowanym w danym okresie. W 2018 roku Bank realizował dochody między innymi z tytułu:
- dyskonta bonów pieniężnych NBP,
  - odsetek od Bankowych Papierów Wartościowych SGB-Banku SA w Poznaniu,
  - odsetek od nabytych obligacji komunalnych i komercyjnych,
  - spłaty należności z tytułu skryptów dłużnych (kapitał i odsetki).
5. Całkowita wartość niezrealizowanych zysków i strat, łączne niezrealizowane zyski i straty z aktualizacji wyceny oraz inne pozycje o podobnym charakterze zaliczone do Tier I lub Tier II. W 2018 roku bank dokonał przeszacowania wartości jednostek uczestnictwa TFI oraz certyfikatów inwestycyjnych – wzrost wartości odniesiony został na fundusz aktualizacji wyceny w kwocie 225 976,12zł, w tym:
- z tytułu wzrostu wartości jednostek uczestnictwa w kwocie 428 605,24zł,
  - z tytułu spadku wartości certyfikatów inwestycyjnych w kwocie 202 629,12zł.
- Zmniejszenie funduszu aktualizacji wyceny nastąpiło z tytułu naliczenia rezerwy na podatek dochodowy odroczone od wzrostu wartości, w tym:
- z tytułu jednostek uczestnictwa w kwocie 81 435zł,
  - z tytułu certyfikatów inwestycyjnych w kwocie 38 497zł.

IV Bufor antycykliczny

Na podstawie art. 83 oraz art. 96 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015r. o nadzorze makro ostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym od dnia 1 stycznia 2016r. wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP. Wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia.

Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego		
1	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	1 315 898 031
2	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	0,00%

3	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	0,00

V Informacja w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego we Wschowie stosuje „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym we Wschowie”. Odpowiedzialność za należyte stosowanie „Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze” ponosi Zarząd BS Wschowa. Realizując zapisy Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r. dokonano oceny obowiązującego w Banku Spółdzielczym we Wschowie systemu wynagradzania i stwierdzono, że brak w nim elementów zachęcających do podejmowania nadmiernego ryzyka.

Bank korzystając z możliwości indywidualnego określenia sposobu i zakresu stosowania przepisów dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń stosuje Politykę zmiennych składników wynagrodzeń w ograniczonym zakresie ze względu na organizację wewnętrzną, rodzaj, zakres i złożoność prowadzonej działalności. Przyjmuje się, że dla celów Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym we Wschowie osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka Banku są członkowie Zarządu. Sporządzenie wykazu stanowisk zostało poprzedzone analizą zakresów czynności i odpowiedzialności osób zajmujących stanowiska, o których mowa w art. 9ca ust. 1 ustawy – Prawo bankowe w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji.

W 2018 rok osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu zapisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r. przyznano i wypłacono zmienne składniki wynagrodzeń. Przyznanie i wypłata zmiennych składników wynagrodzeń w 2018 rok nastąpiła na podstawie przyjętych w banku rozwiązań wynikających z zapisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r.

Po dokonaniu analizy stanowisk, określeniu kręgu pracowników, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka do obowiązującego w Banku systemu wynagradzania Członków Zarządu Banku zastosowano w 2018r zmienny składnik wynagrodzenia w rozumieniu Rozporządzenia tj. regulaminowa premia roczną. Wynagrodzenie Członków Zarządu Banku jest podzielone na część stałą (wynagrodzenie zasadnicze określone w umowie o pracę) oraz część zmienną. Ponadto Członkowi Zarządu przysługuje nagroda jubileuszowa za lata pracy w BS Wschowa, odprawa emerytalna kodeksowa, nagroda mająca charakter wyjątkowy, której podstawą nie jest ocena efektów pracy, dodatki do wynagrodzenia oraz odprawa pośmiertna. Udział składników stałych wynagrodzenia (płaca zasadnicza) w łącznym wynagrodzeniu zapewnia prowadzenie w Banku elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Część zmienną stanowi regulaminowa premia roczna przyznawana na podstawie efektów pracy Członka Zarządu. Rada Nadzorcza dokonuje oceny pracy Członka Zarządu w formie uchwały podejmowanej odrębnie dla każdego członka w głosowaniu tajnym. Przy ocenie pracy Członka Zarządu Banku Rada Nadzorcza uwzględnia zweryfikowany przez audytora zewnętrznego wynik finansowy netto. Ocena dokonywana jest po zakończeniu roku obrachunkowego i obejmuje 3 lata tzn. miniony rok obrotowy oraz dwa poprzednie lata, tak aby wysokość wynagrodzeń zależna od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością oraz zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ocenę.

Ocena efektów pracy członków Zarządu obejmuje m.in. wskaźniki Banku osiągnięte w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do realizacji planu finansowego w danym okresie, w zakresie:

1. zysku netto,
  2. zwrotu z aktywów (ROA),
- oraz dodatkowo:
3. wskaźnika należności zagrożonych,
  4. łączny współczynnik kapitałowy,
  5. nadzorcze miary płynności M3 i M4.

Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:

1. efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie,
2. pozytywną ocenę kwalifikacji,
3. uzyskanie absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy,
4. wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez SGB lub kontrole KNF, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu.

Stosunek stałych składników do zmiennych:

Stale składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie zmiennych składników wynagrodzenia, przy czym stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 100% w odniesieniu do każdej z osób zajmującej stanowisko kierownicze.

Główne parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń zależnych od wyników:

Członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie wykonanie planu finansowego zostało zrealizowane na poziomie:

- 1) 80% zysku netto;
- 2) 80% zwrotu z aktywów (ROA);

oraz

- wskaźnik należności zagrożonych był nie wyższy niż określony w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym we Wschowie”;
- łączny współczynnik wypłacalności osiągnął poziom nie niższy niż rekomendowany przez KNF na dany rok,
- poziom nadzorczych miar płynności M3 i M4 jest zgodny z przepisami zewnętrznymi.

W 2018 roku 3 osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu zapisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r przyznano i wypłacono zmienne składniki wynagrodzeń w formie premii rocznej. Przyznanie i wypłata zmiennych składników wynagrodzeń w 2018 roku nastąpiła na podstawie wyżej wymienionych rozwiązań.

W roku 2018 nie wystąpiły wynagrodzenia z odroczonej wypłatą.

W roku 2018 nie wystąpiły płatności związane z podjęciem i z zakończeniem zatrudnienia.

VI Informacja w zakresie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej

1. Cele systemu kontroli wewnętrznej.

Celem systemu kontroli wewnętrznej Banku jest wspomaganie zarządzania Bankiem, realizacja wyznaczonych celów, w tym usprawnianie realizacji zadań Banku oraz zapewnienie bezpieczeństwa i stabilnego jego funkcjonowania, przyczyniające się w szczególności do zapewnienia:

1. skuteczności i efektywności działania Banku,
2. wiarygodności sprawozdawczości finansowej,

3. przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
4. zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

2. Schemat organizacji trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej Banku.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem, powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Komórki pierwszej linii obrony odpowiedzialne są za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. Na drugą linię obrony składa się zarządzanie przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach i komórkach organizacyjnych niezależne od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.
Druga linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych, przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych, ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych, matryce funkcji kontroli, prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz raportowanie o tych nieprawidłowościach.
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB. Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

3. Stosowane mechanizmy kontrolne.

1. Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku.
2. Wszystkie mechanizmy znajdują odzwierciedlenie w procedurach różnego szczebla – zarówno politykach, jak i procedurach operacyjnych stosowanych przez pracowników niższego szczebla. Tym samym stanowią kluczowy element definiujący pożądane zachowania w ramach pierwszej i drugiej linii obrony. Stosowanie zapisów procedur w praktyce jest monitorowane w ramach testów pionowych i poziomych.
3. W Banku stosuje się mechanizmy kontrolne:
  - a) automatyczne - wbudowane w systemy informatyczne, najczęściej wymuszające lub uniemożliwiające pewne działania np. wymuszenie akceptu powyżej pewnego limitu,
  - b) półautomatyczne np. monitorowanie limitów, wskaźników, weryfikacja danych,
  - c) manualne np. podział obowiązków, autoryzacja formalna na „drugą rękę”, uzgodnienia danych i inwentaryzacja, weryfikacja i analiza danych.
4. Mechanizmy kontrolne posiadane przez Bank to:
  - a) procedury;
  - b) podział obowiązków;
  - c) autoryzacja, w szczególności autoryzacja operacji finansowych i gospodarczych;
  - d) kontrola dostępu;
  - e) kontrola fizyczna;
  - f) proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym;
  - g) inwentaryzacja;
  - h) dokumentowanie odstępstw;
  - i) wskaźniki wydajności;
  - j) szkolenia,
  - k) samokontrola.

5. Katalog mechanizmów zawarty w ust. 4 nie ma charakteru zamkniętego, w razie konieczności może być rozszerzany adekwatnie do cech procesu oraz ryzyka wystąpienia nieprawidłowości.

4. Ocena adekwatności i skuteczności systemu.

System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym we Wschowie działa poprawnie, jednakże z uwagi na wyniki przeprowadzonej kontroli zewnętrznej w 2018 roku, skuteczność i adekwatność systemu kontroli wewnętrznej wymaga poprawy.

Wykonywane działania funkcji kontroli są odpowiednie, jednakże wymaga niewielkiej poprawy skuteczność i dokładność wykonywanych zadań przez funkcję kontroli.

Zadania wykonywane przez komórkę ryzyka braku zgodności powinny być bardziej skuteczne, w szczególności w zakresie zapewnienia pełnej zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami i rekomendacjami.

*Zarząd
Banku Spółdzielczego we Wschowie*

**OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU
(CRR art.435.1 e)**

Zarząd Banku Spółdzielczego oświadcza, że ustalenia opisane w Informacji w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego we Wschowie dają pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku.

*Zarząd
Banku Spółdzielczego we Wschowie*

**OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU
(CRR art.435.1 f)**

Ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem, w tym interakcji między profilem ryzyka Banku a tolerancją na ryzyko określoną przez organ zarządzający został opisany w „Informacjach z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego we Wschowie według stanu na dzień 31.12.2018 roku” i poniżej wyszczególnionych kluczowych wskaźnikach zawartych w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku Spółdzielczego we Wschowie „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym we Wschowie”.

Kluczowe wskaźniki

<i>Nazwa limitu</i>	<i>Wysokość limitu</i>	<i>Wartość na dzień 31.12.2018r.</i>	<i>Stopień realizacji</i>
Ryzyko kredytowe			
Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym	Max 10%	5,99%	59,90%
Udział zagrożonych kredytów zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytów zabezpieczonych hipotecznie	Max 5,5%	3,58%	65,09%
Udział zagrożonych kredytów detalicznych w portfelu kredytów detalicznych	Max 10%	7,73%	77,30%
Udział portfela kredytów detalicznych w kapitale uznanym	Max 60%	42,59%	70,98%
Udział portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie w kapitale uznanym	Max 480%	427,45%	89,05%
Ilość przypadków przekroczeń limitów koncentracji wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady(UE) nr 575/2013	0	0	x
Ilość przypadków przekroczeń limitów koncentracji wynikających z ustawy Prawo bankowe	0	0	x
Ryzyko płynności			
Wskaźnik płynności krótkoterminowej LCR	Min 80%	219,36%	274,20%
Nadzorcza miara płynności długoterminowej M3	Min 1,00	2,04	204,00%
Nadzorcza miara płynności długoterminowej M4	Min 1,00	1,22	122,00%
Wskaźnik urealnionej luki płynności do1 miesiąca	Min 1,00	1,51	151,00%
Wskaźnik koncentracji w depozytach ogółem	Max 20%	11,54%	57,70%
Ryzyko stopy procentowej			
Zmiana w skali roku wyniku odsetkowego netto w wyniku wzrostu/spadku stóp procentowych o 200 p.b. (% FW)	Max 14%	12,14%	86,71%
Ryzyko walutowe			
Udział regulacyjnego wymogu kapitałowego w funduszach własnych	Max 0,70%	0,00%	0,00%

Ryzyko operacyjne			
Udział w funduszach własnych strat i potencjalnych strat w okresie 01.01.2018r.-31.12.2018r. w kategorii:			
oszustwa wewnętrzne	Max 0,20%	0,01%	5,00%
oszustwa zewnętrzne	Max 0,40%	0,03%	7,50%
zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Max 0,10%	0,02%	20,00%
klienci, produkty, praktyka biznesowa	Max 0,60%	0,05%	8,33%
szkody związane z aktywami rzeczowymi	Max 0,10%	0,00%	0,00%
zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Max 1,00%	0,05%	5,00%
wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Max 4,10%	0,33%	8,05%
Suma strat dla wszystkich kategorii w funduszach własnych	Max 6,50%	0,48%	7,38%
Ryzyko kapitałowe			
Współczynnik wypłacalności	Min 14,50%	16,83%	121,30%
Współczynnik kapitału Tier1	Min 11,50%	15,50%	143,53%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier1	Min 10,00%	15,26%	162,77%
Udział kapitału rezerwowego w Tier1	Min 70,00%	72,20%	103,14%
Wskaźnik dźwigni finansowej	Min 3,00%	8,17%	272,33%

W 2018 roku:

1. nie wystąpiły przekroczenia limitów:
  - koncentracji wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady(UE) nr 575/2013,
  - koncentracji wynikających z ustawy Prawo bankowe,
2. Bank przeprowadzał wyłącznie operacje zaliczane do portfela bankowego.

*Zarząd
Banku Spółdzielczego we Wschowie*